

Raportul de progres nr. 10 cu privire la implementarea proiectului “Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”

Perioada de raportare
1 ianuarie – 30 iunie 2020

prezentat de GIZ
august 2020
Chișinău, Republica Moldova

Notă: Acest document reprezintă o traducere a raportului elaborat în limba engleza.
În cazul divergențelor în interpretarea conținutului, textul în limba engleză va prevala.

Proiectul MSPL este cofinanțat de:

În cooperare cu

**Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului**

Conținut

Acronime și abrevieri	3
1. Sumar executiv	4
2. Contextul proiectului	6
3. Progresul spre atingerea obiectivului proiectului	7
4. Realizarea obiectivelor specifice ale proiectului	8
4.1. Obiectivul specific A	8
4.2. Obiectivul specific B	9
4.3. Obiectivul specific C	11
4.4. Obiectivul specific D	12
4.5. Obiectivul specific E	14
4.6. Măsuri transversale	17
5. Comunicare și vizibilitate.....	17
6. Asigurarea sustenabilității măsurilor/intervențiilor	19
7. Principalele activități / repere pentru următoarea perioadă de raportare	20
8. Oportunități și provocări/riscuri.....	21
9. Lecții învățate și recomandări	23
Anexe	25
Anexa 1: Starea curentă a indicatorilor (01.07.2020)	26
Anexa 2: Procedurile de achiziții ale ADR-urilor.....	30
Anexa 3: Starea cofinanțării locale/naționale	33

Acronime și abrevieri

AAC	Aprovizionare cu apă și canalizare
AAP	Academia de Administrare Publică
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AEE	Agenția pentru Eficiență Energetică
AF	Acord de finanțare
AMAC	Asociația Moldova Apă-Canal
APL	Administrația Publică Locală
BEI	Banca Europeană de Investiții
BMZ	Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
CCI	Camera de Comerț și Industrie
CDL	Comitet director local
CFC	Centrul de Formare Continuă
CIC	Cooperare intercomunitară
CLC	Comitet Local de Cetățeni
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
COVID-19	SARS-CoV-2 (2019-nCoV) coronavirus
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
CRS	Comisie regională sectorială
DR	Dezvoltare Regională
DRL	Drumuri locale și regionale
EE	Eficiență energetică
EIM	Evaluarea Impactului asupra Mediului
FEN	Fondul Ecologic Național
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltarea Regională
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
GLAP	Grup de Lucru pe Achiziții Publice
IFI	Instituție Financiară Internațională
IPC	Indicator de Performanță Cheie
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MBR	Monitorizare bazată pe rezultate
MDL	Leu moldovenesc
MDS	Managementul deșeurilor solide
MSPL	Modernizarea serviciilor publice locale
OSC	Organizațiile societății civile
PGL	Programul de Granturi Locale
PRS	Program regional sectorial
PSP	Proiect de servicii publice
RD	Regiune de dezvoltare
SDR	Strategie de dezvoltare regională
SDSE	Strategie de dezvoltare socio-economică
SNDR	Strategie națională de dezvoltare regională
TdR	Termeni de Referință
UE	Uniunea Europeană
UTA Găgăuzia	Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia
UTM	Universitatea Tehnică a Moldovei

1. Sumar executiv

Titlul proiectului	Modernizarea serviciilor publice locale (MSPL) în Republica Moldova
Durata proiectului	Martie 2016 – Decembrie 2021
Perioada de raportare	Ianuarie – Iunie 2020
Obiectivul proiectului	Îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru o implementare orientată către cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale
Obiective specifice	<p>MADRM stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare;</p> <p>Capacitățile de planificare, coordonare și implementare ale CRD-urilor și APL-urilor partenere sunt îmbunătățite;</p> <p>ADR-urile sunt capacitate să implementeze proiecte de servicii publice elaborate în cadrul programelor regionale sectoriale;</p> <p>Reprezentanții raioanelor, municipalităților și ai prestatorilor de servicii locale beneficiază de module de instruire orientate spre cerere, oferite de organizațiile guvernamentale și neguvernamentale pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare;</p> <p>Societatea civilă participă în proiecte publice.</p>
Partenerii și grupurile țintă ale proiectului	<p>Grupul țintă al măsurii de implementare sunt cetățenii din APL-urile selectate din patru Regiuni de Dezvoltare: Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia.</p> <p>Partenerii-cheie ai proiectului sunt: MADRM, CRD-urile, ADR-urile și APL-urile din regiunile menționate anterior, OSC-urile, AAP, UTM, AMAC, AEE și CCI.</p>
Principalele rezultate pentru perioada de raportare	<p>Noua Paradigmă a DR aprobată de CNCDR;</p> <p>Conceptul de dezvoltare a centrelor urbane aprobat de CNCDR;</p> <p>Au fost constituite noile CRD-uri în RD Nord, Centru și Sud;</p> <p>10 proiecte de construcție în AAC și 8 în EE confirmate și sprijinite de UE au obținut 62 de oferte pentru lucrări de construcție (evaluarea este în curs);</p> <p>Cofinanțarea locală a portofoliului de proiecte sprijinit de UE a fost majorat la 3,5 mil. Euro / 9,7% din costul total de construcție;</p> <p>A fost elaborat un curs de formare avansată, inclusiv programe de instruire și materiale care se axează pe pregătirea propunerilor de proiecte;</p> <p>155 de reprezentanți ai operatorilor AAC, APL-urilor și mediului academic au fost capacitați în materie de contabilitate și management financiar, precum și de funcționare eficientă în timpul pandemiei COVID-19;</p> <p>Reprezentanții a 18 CLC-uri au fost instruiți și participă la ședințele grupurilor de lucru privind achizițiile publice create de ADR-uri pentru cele 18 măsuri de infrastructură finanțate de UE;</p>

	<p>15 OSC-uri media au fost selectate pentru a implementa proiecte locale pentru o mai bună comunicare și conștientizare privind proiectele de investiții finanțate de UE și furnizarea de servicii durabile;</p> <p>65 OSC-uri locale selectate pentru a implementa proiecte locale în cele 4 DR-uri pentru a mobiliza cetățenii și a participa la luarea deciziilor, monitorizarea implementării proiectelor de servicii publice (PSP), sensibilizarea cu privire la problemele legate de mediu.</p>																														
Principale provocări și riscuri în perioada de raportare	<p>Noua componență a CRD-urilor (ca urmare a alegerilor locale din octombrie 2019) a necesitat sprijin consultativ suplimentar;</p> <p>Modificările suplimentare operate de ANRE în 2019 în metodologia de calculare a tarifelor, nivelul ridicat de complexitate și capacitatea scăzută a personalului companiilor vor duce la întârzieri în aprobarea tarifelor pentru serviciile de apă ale operatorilor parteneri;</p> <p>Un număr mare de cereri (peste 300) pentru Programul de grant local (LGP) au contribuit la extinderea procesul de selecție peste perioada planificată inițial;</p> <p>Pandemia COVID-19 a reprezentat o provocare majoră pentru implementarea proiectului și a influențat calendarul activităților, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • convocarea ședințelor CRD pentru aprobarea propunerilor de proiect în sprijinul activității lor; • restricțiile de călătorie au întârziat misiunile de evaluare ale experților naționali și internaționali, astfel amânând aprobarea de către GIZ a rapoartelor de evaluare a ofertelor și semnarea contractelor de construcție pentru Trimestrul 3, 2020; • restricțiile de călătorie au întârziat organizarea a peste 100 de vizite de verificare cu beneficiarii potențiali de granturi. 																														
Bugetul proiectului, inclusiv cofinanțarea	<p>Bugetul proiectului este de 22,2 mil. Euro plus 44,7 mil. Euro pentru acțiunile UE de unic donator; în total 66,9 Mil. Euro.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Donator</th> <th>Suma, Euro</th> <th>Perioada de implementare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Guvernul Germaniei</td> <td>10,951,890</td> <td>Mar 2016 – Dec 2021</td> </tr> <tr> <td>Guvernul Suediei</td> <td>3,530,778</td> <td>Nov 2016 – Dec 2018</td> </tr> <tr> <td>Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare</td> <td>3,899,050</td> <td>Mar 2016 – Dec 2019</td> </tr> <tr> <td>Guvernul României</td> <td>179,637</td> <td>Mar 2016 – Iun 2018</td> </tr> <tr> <td>Uniunea Europeană</td> <td>171,199</td> <td>Mar 2016 – Sept 2017</td> </tr> <tr> <td>Uniunea Europeană, etapa de proiectare</td> <td>3,500,000</td> <td>Sept 2017 – Dec 2019</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:</td> </tr> <tr> <td>Construcția infrastructurii AAC și EE</td> <td>39,800,000</td> <td>Dec 2017 – Mar 2021</td> </tr> <tr> <td>Abilitarea cetățenilor</td> <td>4,900,000</td> <td>Ian 2019 – Dec 2021</td> </tr> </tbody> </table>	Donator	Suma, Euro	Perioada de implementare	Guvernul Germaniei	10,951,890	Mar 2016 – Dec 2021	Guvernul Suediei	3,530,778	Nov 2016 – Dec 2018	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare	3,899,050	Mar 2016 – Dec 2019	Guvernul României	179,637	Mar 2016 – Iun 2018	Uniunea Europeană	171,199	Mar 2016 – Sept 2017	Uniunea Europeană, etapa de proiectare	3,500,000	Sept 2017 – Dec 2019	Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:			Construcția infrastructurii AAC și EE	39,800,000	Dec 2017 – Mar 2021	Abilitarea cetățenilor	4,900,000	Ian 2019 – Dec 2021
Donator	Suma, Euro	Perioada de implementare																													
Guvernul Germaniei	10,951,890	Mar 2016 – Dec 2021																													
Guvernul Suediei	3,530,778	Nov 2016 – Dec 2018																													
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare	3,899,050	Mar 2016 – Dec 2019																													
Guvernul României	179,637	Mar 2016 – Iun 2018																													
Uniunea Europeană	171,199	Mar 2016 – Sept 2017																													
Uniunea Europeană, etapa de proiectare	3,500,000	Sept 2017 – Dec 2019																													
Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:																															
Construcția infrastructurii AAC și EE	39,800,000	Dec 2017 – Mar 2021																													
Abilitarea cetățenilor	4,900,000	Ian 2019 – Dec 2021																													

2. Contextul proiectului

2.1 Contextul proiectului

Începând cu anul 2010, GIZ implementează proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” (MSPL), sub egida Ministerului Federal German pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (BMZ). La începutul anului 2016 a fost lansată implementarea fazei II a proiectului MSPL. Proiectul se bazează pe rezultatele primei faze și are termenul limită pentru implementare în decembrie 2021.

Obiectivul proiectului este: îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru o implementare orientată către cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale. Proiectul activează în trei sectoare prioritare: aprovizionare cu apă și canalizare (AAC), eficiența energetică în clădirile publice (EE) și managementul deșeurilor solide (MDS). Susținerea în domeniul drumurilor locale și regionale (DRL) a fost finalizată în 2018. Proiectul MSPL este implementat în sinergie cu două acțiuni finanțate de UE: Construcția infrastructurii AAC și EE și Abilitarea cetățenilor.

În perioada de raportare, accentul de bază a fost pus pe dezvoltarea de mai departe a capacităților tuturor părților interesate relevante, realizarea proiectelor de servicii publice (PSP), implicarea cetățenilor în activități de supraveghere și selectarea OSC-urilor locale cărora li se vor acorda granturi. În acest sens, s-au depus eforturi comune împreună cu partenerii și beneficiarii GIZ pentru a implementa măsurile prioritare în conformitate cu planul operațional al proiectului¹ aprobat în cadrul Comitetului de monitorizare la 7 februarie 2020.

Apariția pandemiei COVID-19 a reprezentat o provocare majoră pentru implementarea proiectului în perioada de raportare și a afectat calendarul mai multor activități, în special în cazurile în care era necesară desfășurarea ședințelor fizice (restricții de călătorie locale și internaționale), precum și livrarea de instruire / ateliere, după cum urmează:

- au fost amânate ateliere pentru diseminarea lecțiilor învățate în planificarea participativă și instruirile avansate privind elaborarea propunerilor de proiecte;
- livrarea de module de instruire față în față, organizarea formatelor de schimb și conferințelor în cooperare cu AAP și UTM este foarte incertă. Activitățile pot fi amânate până în 2021 sau necesită replanificare pentru a fi găsite alternative potrivite în acest sens;
- organizarea ședințelor periodice cu CLC-urile nu a fost posibilă, iar vizita de studiu planificată în România pentru OSC-urile partenere ale GIZ a fost amânată pentru 2021.

În pofida provocărilor legate de COVID-19, fluxul de lucru al GIZ a fost continuu pe parcursul întregii perioade prin utilizarea și implementarea instrumentelor de lucru și colaborare digitale atât pentru personal, cât și pentru ședințele cu partenerii. În mod similar, activitățile proiectului au fost adaptate la formatul de ateliere de lucru și acțiunile conexe au fost organizate pe diverse platforme online fiind bine percepute de participanți.

2.2 Abordarea metodologică

Proiectul aplică, în mod sistematic, o abordare pe mai multe nivele și cu multe părți interesate pentru a îmbunătăți condițiile-cadru pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare. Măsurile de îmbunătățire a prestării serviciilor locale fac parte dintr-o abordare comprehensivă bazată pe 5 piloni pentru dezvoltarea de capacități în (1) stabilirea procedurilor de planificare locală integrată, (2) stabilirea structurilor de cooperare intercomunitară, (3) acordarea asistenței în instituționalizarea instruirilor adaptate și a învățământului pentru operatorii de servicii și autoritățile locale, și (4) implementarea politicilor de sensibilizare și mobilizare a cetățenilor. Finanțarea complementară a proiectelor de infrastructură prin intermediul surselor din partea UE, Elveția,

¹ http://serviciilocale.md/public/files/plan_operational/2020_02_07_POP_MSPL_202021_VB_RO.pdf.

România și Fondul German Regional pentru Dezvoltare constituie al cincilea element (5) al abordării respective. Pentru a implementa măsurile de investiții, se utilizează cât mai mult posibil sistemele partenerilor naționali, evitând astfel crearea unor structuri paralele de implementare.

Proiectul MSPL este structurat în jurul a cinci obiective specifice:

- A. MADRM stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare;
- B. Capacitățile de planificare, coordonare și implementare ale CRD-urilor și APL-urilor partenere sunt îmbunătățite;
- C. ADR-urile sunt capabile să implementeze proiecte de servicii publice elaborate în cadrul programelor regionale sectoriale;
- D. Reprezentanții raioanelor, municipalităților și ai prestatorilor de servicii locale beneficiază de module de instruire orientate spre cerere, oferite de organizațiile guvernamentale și neguvernamentale pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare;
- E. Societatea civilă participă în proiecte publice.

2.3 Sinergii cu alte proiecte și finanțatori

Proiectul “Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova” este printre proiectele de frunte din țară în domeniul dezvoltării regionale și pe această cale colaborează cu alte proiecte și donatori pentru a fortifica rezultatele în domeniul vizat.

Sunt asigurate sinergii cu proiectul finanțat de PolishAid și Solidarity Fund în ceea ce privește sprijinul în domeniul dezvoltării urbane. În contextul proiectului fondului regional GIZ „Platforma de schimb pentru capitolele privind dezvoltarea regională în cadrul Acordurilor de asociere cu Georgia, Moldova și Ucraina”, se oferă sprijin consultativ suplimentar Comisiei parlamentare dezvoltare regională și mediu.

Au fost create sinergii cu două acțiuni finanțate de un singur donator UE pentru “Construcția infrastructurii de aprovizionare cu apă și canalizare, precum și de eficiență energetică în clădirile publice” și pentru “Abilitarea Cetățenilor”, care contribuie direct la obiectivele specifice C și E ale proiectului MSPL.

De asemenea, este asigurată o cooperare strânsă cu BEI și BERD pentru a oferi sprijin MADRM în implementarea acordului financiar încheiat între BEI și Guvernul Moldovei în octombrie 2019 privind dezvoltarea infrastructurii de bază de management integrat al deșeurilor. Acest sprijin se bazează pe studiile de fezabilitate, elaborate anterior de GIZ.

Pentru a spori vizibilitatea și informarea, GIZ cooperează în acest sens cu proiectul „Comunicare strategică și sprijin pentru mass-media din Republica Moldova” (StratCom), finanțat de UE, în elaborarea materialelor de concepție pentru partenerii proiectului și beneficiarii de granturi.

Mai multe sinergii sunt urmărite cu programul „EU4Moldova: Regiuni focale pentru Cahul și Ungheni în contextul promovării noului Program Național privind centrele de dezvoltare urbană / polii de creștere.

3. Progresul spre atingerea obiectivului proiectului

Obiectivul proiectului de îmbunătățire a condițiilor-cadru pentru o implementare orientată spre cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale rămâne realizabil în decursul duratei proiectului. Informația generală privind starea actuală a indicatorilor este disponibilă în anexa 1.

Indicatorul obiectivului 1 al proiectului, și anume: 75% dintre beneficiari (APL parteneri, reprezentate de consiliile locale) și 75% dintre părțile interesate implicate (membri ai CRD și ADR) sunt mulțumiți de procesele de planificare și implementare a măsurilor de investiții în infrastructură în sectoarele prioritare ale furnizării serviciilor publice locale (AAC, MDS, EE și RLR) va fi evaluat în ultimul an de implementare a proiectului.

Indicatorul 2 al obiectivului proiectului care spune, că CRD-urile au confirmat, în coordonare cu ministerele sectoriale relevante, punerea în aplicare a 18 proiecte de infrastructură în mod participativ și sensibil la aspectele de gen au stabilit măsuri de investiții în infrastructură, care sunt în concordanță cu PRS-urile, precum și cu SDR-urile, este conform planului și a fost parțial realizat în perioada de raportare: documentația tehnică de proiectare pentru 18 proiecte de infrastructură (10 în AAC și 8 în EE) au fost acceptate de către APL-uri prin deciziile Consiliilor Locale. CNCDR a confirmat o listă a proiectelor de prioritate primară propusă în acord cu delegația UE pentru implementare în cadrul bugetului disponibil. Pe parcursul perioadei de raportare, 3 ADR-uri au dobândit noi abilități în pregătirea documentației de licitație pentru faza de construcție, conform Regulamentului GIZ adaptat la Regulile PRAG ale UE, inclusiv cerințelor privind selectarea proiectelor. Implementarea măsurilor de infrastructură a început cu evaluarea ofertelor, care este în curs de desfășurare.

Documentația de proiectare tehnică elaborată pentru 18 măsuri de infrastructură, a fost pregătită în mod participativ și sensibil la aspectele de gen, este în conformitate cu programele regional sectoriale, iar implementarea lor ulterioară va contribui direct la implementarea strategiilor de dezvoltare regională pentru 2016-2020.

La indicatorul 3, privind confirmarea de către CNCDR a finanțării măsurilor de investiții pentru furnizarea de servicii îmbunătățite în sectoarele prioritare, acordate de fondurile naționale și donatorii internaționali, a crescut cu 465%, este important de menționat că CNCDR a aprobat bugetul pentru 2020 în valoare de 200,5 milioane MDL pentru implementarea proiectelor de Dezvoltare Regională². Suma cheltuită nu este încă disponibilă. Până la sfârșitul anului 2019, 91,45 milioane Euro au fost mobilizate pentru a finanța măsuri de investiții, inclusiv 26,8 milioane Euro au fost acordate din fonduri naționale și 64,7 milioane Euro de către donatori internaționali. Drept urmare, valorile actuale reprezintă o creștere de 322% față de valoarea de bază.

4. Realizarea obiectivelor specifice ale proiectului

În perioada de raportare, GIZ împreună cu partenerii săi au obținut următoarele rezultate și au înregistrat progrese cu privire la cele cinci obiective specifice. În Anexa 1 este disponibilă informația generală privind starea actuală a indicatorilor.

4.1. Obiectivul specific A:

Obiectivul specific A prevede ca MADRM să stabilească un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare.

În perioada de raportare, GIZ a continuat să sprijine MADRM în promovarea noii Paradigme (concept) a dezvoltării regionale în Republica Moldova. Drept urmare, noua Paradigmă a fost discutată și aprobată de CNCDR prin Decizia nr. 4/20 din 13.02.2020. Pe baza acestei decizii, au fost operate modificări la Legea curentă privind Dezvoltarea Regională. Proiectul de Lege modificat

---

² <http://mei.gov.md/ro/content/consiliul-national-de-coordonare-dezvoltarii-regionale-aprobat-planul-anual-de-finantare>

privind Dezvoltarea regională a fost supus consultărilor publice³ și avizelor din partea ministerelor de resort competente. După introducerea modificărilor finale, Legea va fi trimisă spre aprobare către Guvern.

Totodată, CNCDR a aprobat studiul și conceptul privind dezvoltarea centrelor urbane, precum și elaborarea Programului Național de Dezvoltare a Centrelor Urbane (polilor de creștere) prin Decizia nr.6 / 20 din 13.02.2020. Proiectul Programului Național pentru Polii de Creștere a fost elaborat și supus consultărilor cu reprezentanții celor 6 orașe/poli de creștere - Soroca, Edineț, Cahul, Comrat, Orhei, Ungheni - în cadrul ședințelor individuale și într-o ședință comună care a avut loc la 16.06.2020. Acesta a fost aprobat în mod pozitiv de aceste orașe de bază, iar proiectul este gata pentru a fi aprobat de CNCDR, precum și pentru a fi lansat pentru consultările publice.

De asemenea, la solicitarea MADRM, GIZ a oferit sprijin în revizuirea următorului Apel de Propuneri pentru proiectele din domeniul dezvoltării regionale. Un nou proiect de Regulament privind Apelul de Propuneri a fost redactat și transmis către MADRM și ADR-uri pentru feedback și revizuire ulterioară. Totodată, a fost pregătit și un nou proiect al Manualului Operațional al FNDR având în vedere noua Paradigmă. Proiectele finale vor fi prezentate de către MADRM către CNCDR pentru discuții suplimentare și aprobarea finală a acestora.

Pe parcursul perioadei de raportare, a fost oferit sprijin în elaborarea unei foi de parcurs privind crearea cadrului instituțional pentru pilotarea implementării unui sistem integrat de management a deșeurilor solide pentru Zona 5 din Regiunea de Dezvoltare Centru. De asemenea, a fost inițiată o actualizare a studiului de fezabilitate pentru zona menționată. Sprijinul este oferit ca parte a asistenței tehnice pentru MADRM în implementarea împrumutului acordat de BEI Republicii Moldova în valoare de 100 milioane Euro, cu prima tranșă de angajament de 25 milioane Euro.

În ceea ce privește sprijinul în elaborarea bazei de date pentru proiectele de dezvoltare regională, a fost desfășurată o evaluare a situației actuale și a fost pregătit conceptul acesteia. Scopul bazei de date este de a îmbunătăți aspectele de management și evidență a proiectelor de dezvoltare regională prin intermediul unui instrument de management integrat destinat procesului de luare a deciziilor, asigurând memoria instituțională cu ajutorul unui spațiu unic de informații pentru toate datele și procesele în care sunt implicate părțile interesate. Pe baza consultărilor cu MADRM, Cancelaria de Stat și Ministerul Finanțelor, au fost dezvoltate 2 opțiuni pentru soluțiile tehnice care urmează să fie discutate mai departe și aprobate împreună cu MADRM.

În domeniul MBR, MADRM și ADR-urile au continuat monitorizarea implementării SNDR și a SDR-urilor pentru anii 2016-2020 și rapoartele anuale de progres pentru anul 2019 au fost elaborate și făcute publice. De asemenea, a fost elaborat un nou proiect de linii directoare pentru monitorizarea și evaluarea proiectelor de dezvoltare, care este în curs de revizuire pe baza feedback-ului venit din partea MADRM și ADR-uri. Din cauza situației pandemice, nu au putut fi organizate ateliere MBR. În acest context, dezvoltarea capacităților s-a limitat la sprijinul consultativ pentru problemele solicitate, inclusiv revizuirea apelului de propuneri și a sistemului MBR pentru proiecte de dezvoltare regională în conformitate cu noua paradigmă de dezvoltare regională.

4.2. Obiectivul specific B

Obiectivul specific B prevede că capacitățile CRD-urilor și ale APL-urilor partenere privind planificarea, coordonarea și implementarea sunt îmbunătățite.

---

³ <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=7391>

Sprrijin acordat Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare

În urma alegerilor locale din octombrie 2019 și a alegerii ulterioare a noilor membri ai CRD, în ianuarie și februarie 2020 au avut loc primele ședințe ale CRD pentru înființarea noilor consilii pentru regiunile Nord, Sud și Centru. Prima ședință a CRD din Găgăuzia urmează să aibă loc în iulie 2020. În perioada de raportare, GIZ a sprijinit noua componentă a consiliilor cu suport consultativ. Regiunile Nord, Sud, Centru și Găgăuzia au fost sprijinite în elaborarea și distribuirea anunțurilor privind lansarea concursului pentru selectarea membrilor CRD din rândul societății civile și a sectorului privat. În cadrul primelor ședințe ale CRD, au fost prezentate informații despre sprijinul oferit de GIZ în domeniul dezvoltării regionale, precum și despre perspectivele viitoare de colaborare și sprijin.

În februarie 2020, a fost prezentată și discutată cu partenerii o nouă abordare a sprijinului pentru CRD. Noua abordare se bazează pe raportul despre lecțiile învățate cu privire la capacitățile funcționale și instituționale ale CRD. Aceasta urmărește să abordeze probleme cheie, cum ar fi creșterea participării membrilor CRD la lucrările consiliilor, consolidarea identificării membrilor CRD cu rolurile acestora, responsabilitățile și sarcinile lor, precum și îmbunătățirea capacităților CRD de a promova și coordona politicile și problemele de dezvoltare regională în regiunile lor. Rezultatele preconizate ale suportului acordat CRD sunt: 1) îmbunătățirea comunicării interne și externe și a vizibilității CRD; 2) îmbunătățirea schimbului intra și interregional ai membrilor CRD și 3) crearea unor platforme funcționale pentru identificarea / analiza problemelor sectoriale și a oportunităților de dezvoltare regională.

Pentru a spori gradul de proprietate și a asigura o abordare orientată și bazată pe necesități, GIZ a propus partenerilor să încheie acorduri de finanțare (AF) cu un buget de până la 25.000 Euro pentru fiecare CRD (4 AF în total). Acordurile de finanțare vor fi încheiate cu ADR-urile, deoarece CRD-urile nu au statut de persoană juridică și nu este posibilă încheierea în mod direct a acordurilor de finanțare cu acestea. ADR-urile vor fi responsabile de gestionarea acordurilor de finanțare și achitarea bugetului, pe baza priorităților stabilite de CRD în propunerea de proiect și planul de acțiune / de lucru. Se preconizează că CRD va prelua responsabilitatea pentru implementarea activităților propuse. În acest context, fiecare CRD, cu sprijinul ADR, a fost solicitat să identifice activitățile potențiale din cadrul celor trei rezultate menționate mai sus, care sunt interesante pentru acestea și relevante pentru regiune în perioada de raportare. Având în vedere actuala pandemie COVID-19 și posibilitățile limitate de a organiza întâlniri fizice, pentru parteneri aplicarea unei abordări participative s-a dovedit a fi o provocare. Cu toate acestea, în mai 2020 a fost elaborat și prezentat către GIZ un proiect de propunere de proiect care include un plan de acțiune / de lucru și un buget propus pentru implementarea activităților. Pentru a se asigura că necesitățile membrilor CRD sunt reflectate corespunzător, s-a convenit că propunerea finală a proiectului, bugetul și planul de acțiune să fie discutate și aprobate în următoarea ședință a CRD înainte de semnarea acordurilor de finanțare.

Propuneri de proiect pentru Regiunea de Dezvoltare Găgăuzia nou-înființată

Rezultatele proceselor de planificare participativă din domeniul EE în clădirile publice, sectoarele AAC și DLR pentru Regiunea de Dezvoltare Găgăuzia au fost prezentate în cadrul ședinței Consiliului de coordonare a donatorilor din UTA Găgăuzia, care a avut loc în ianuarie 2020. De asemenea, în mai 2020 a avut loc o ședință ulterioară cu participarea reprezentanților Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia, ADR Găgăuzia și GIZ. Ca urmare, părțile au convenit că, dintre sectoarele menționate mai sus, sectorul AAC reprezintă o prioritate pentru regiune, de aceea solicitarea a fost de a concentra sprijinul potențial la elaborarea propunerilor de proiecte din acest sector.

Sprrijin acordat APL-urilor și ADR-urilor în procesul de planificare

În perioada de raportare, rapoartele privind lecțiile învățate în planificarea participativă în sectoarele AAC și EE au fost finalizate în engleză și română și a fost întocmită o listă de distribuție pentru diseminarea rapoartelor. De asemenea, este prevăzută diseminarea rapoartelor în cadrul atelierelor de planificare sectorială strategică care urmează să fie organizate de ADR-uri pentru APL-uri. Atelierele au fost amânate până acum din cauza pandemiei actuale COVID-19 și posibilităților limitate de a desfășura ateliere și întâlniri.

Pentru a spori în continuare abilitățile și cunoștințele personalului din cadrul ADR-urilor și MADRM care să le permită să solicite finanțare națională și internațională pentru planificarea și implementarea proiectelor de dezvoltare regională, GIZ a sprijinit în perioada de raportare dezvoltarea unui curs de instruire avansată care se concentrează pe elaborarea de propuneri de proiect. Acest curs se bazează pe modulul de instruire elaborat anterior „Managementul programelor / elaborarea proiectelor”, care a fost pregătit în colaborare cu Academia de Administrare Publică. În prima etapă, a fost realizată o evaluare a nevoilor de instruire cu participanții selectați din cadrul ADR-urilor și MADRM pentru a le identifica nevoile de formare. În a doua etapă, a fost elaborat curriculum-ul și materialele pentru instruire, inclusiv exemplele practice pentru a oferi participanților posibilitatea de a exersa cum să elaboreze și să structureze o propunere de proiect. Al treilea pas prevede implementarea cursului de instruire. Având în vedere situația actuală de COVID-19, implementarea cursului de instruire este planificată pentru septembrie. În cazul în care acest lucru nu va fi posibil, se examinează dacă soluțiile de învățare online ar fi o alternativă fezabilă.

4.3. Obiectivul specific C

Obiectivul specific C prevede că capacitățile ADR-urilor sunt sporite pentru a implementa proiectele de servicii publice elaborate în cadrul programelor regional sectoriale (PRS).

Până la sfârșitul anului 2019, toată documentația de proiectare tehnică pentru 18 proiecte de infrastructură în AAC și EE, finanțate de UE, au fost transmise de către ADR-uri către APL-urile beneficiare pentru acceptare și înregistrare oficială. De atunci, aproape toate APL-urile au acceptat oficial documentația tehnică de proiectare în conformitate cu deciziile Consiliilor Locale. Aceste pachete sunt înregistrate în conformitate cu prevederile reglementărilor legislative sunt înregistrate la balanța beneficiarilor. Doar în cazul proiectului Ungheni EE, ședința Consiliului Local este planificată pentru 23.07.2020, în cadrul căreia se prevede, de asemenea, acceptarea oficială a documentației tehnice de proiectare și înregistrarea acesteia la balanța beneficiarului.

Pe 13.02.2020 CNCDR a confirmat⁴ o listă de proiecte de prioritate primară propuse de comun acord cu Delegația UE pentru implementarea de mai departe în limitele bugetului disponibil. Acestea sunt:

Măsuri EE	Măsuri AAC
1. Gimnaziul “I. Boghiu”, s. Flamînzani, r-nul Sângerei.	1. Or. Edineț, aprovizionare cu apă
2. Liceul “D. Cantemir”, or. Bălți	2. Or. Fălești, aprovizionare cu apă
3. Liceul M. “Eminescu”, or. Ungheni	3. Or. Drochia, aprovizionare cu apă și tratarea apei potabile
4. Liceul “A. Mateevici”, or. Șoldănești	4. Or. Ungheni, aprovizionare cu apă și canalizare
5. Liceul “Holercani”, s. Holercani, r-nul Dubăsari	5. Or. Călărași, aprovizionare cu apă și canalizare
6. Liceul “I. Vatamanu”, or. Strășeni	6. Or. Leova, canalizare

⁴ <http://madr.gov.md/sites/default/files/Documente%20atasate%20Advance%20Pagines/Decizia%20nr.%2011.pdf>

Măsuri EE	Măsuri AAC
7. Liceul "C. Spataru", or. Leova	7. Raionul Leova, or. Iargara, aprovizionare cu apă
8. Liceul "M. Basarab", or. Basarabeasca	8. Raionul Leova, s. Cupcui, aprovizionare cu apă
	9. Raionul Leova, s. Filipeni, aprovizionare cu apă
	10. Raionul Leova, s. Romanovca, aprovizionare cu apă

După aprobare, ADR-urile au continuat compilarea dosarelor de licitație aferente. Acestea s-au convocat în perioada 20.03. - 06.04.2020 în ședințele obligatorii a grupului de lucru pentru achiziții publice (GLAP). Aceste 7 ședințe ale GLAP-urilor în AAC și 8 EE au fost încheiate cu aprobarea respectivă a celor 15 dosare de licitație pentru cele 18 proiecte (4 proiecte de aprovizionare cu apă din satele Leova sunt incluse într-o singură procedură de licitație). Contextul Covid-19 a impus ca aceste ședințe să fie desfășurate online.

Pre-anunțurile au fost publicate de ADR-uri și simultan de serviciile EuropeAid ale Uniunii Europene la 24.02. pentru proiectele EE și 04.03. pentru proiectele AAC. În perioada 06.03. - 03.04. toate dosarele de licitație au primit aprobarea departamentului de construcții GIZ și, concomitent undă verde pentru publicarea anunțurilor. Sincronizat ca timp cu EuropeAid, ADR-urile și CCI au publicat anunțurile pentru proiectele AAC la 30.03. iar pe 06.04. pentru proiectele EE.

Evaluarea ofertelor depuse a început pe 15.06. cu experții naționali și internaționali. Din cauza restricțiilor Covid-19, misiunile de evaluare inițiale nu au fost posibile mai devreme, iar aprobarea de către GIZ a rapoartelor de evaluare a ofertelor este amânată pentru Trim. 3 2020. Cauze similare duc la amânarea semnării contractelor de construcție pentru Trim. 3. Toate proiectele cu excepția unuia (EE Basarabeasca) au primit oferte. Vedeți anexa 2 pentru detalii despre etapele procedurale și rezultatele intermediare ale acestora.

Licitațiile pentru serviciile de supraveghere a construcțiilor pentru proiecte AAC și EE au fost anunțate de ADR în perioada 22.04. - 08.05.2020. Participarea a fost foarte scăzută. Aproape jumătate din apelurile de oferte au fost republicate. Rezultatele sunt așteptate în Trim. 3 2020.

4.4. Obiectivul specific D

Obiectivul specific D prevede că reprezentanții raioanelor, municipiilor și furnizorilor locali de servicii beneficiază de cursuri orientate spre cerere pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare, oferite de către organizații guvernamentale și neguvernamentale.

Instituționalizarea instruirilor

1) Academia de Administrare Publică (AAP)

Pe parcursul perioadei de raportare, în ianuarie 2020 a fost organizat un atelier de planificare, împreună cu reprezentanții AAP, MADRM și Cancelaria de Stat pentru a discuta și a conveni asupra priorităților de cooperare pentru perioada 2020-2021 în domeniul instruirii și măsurilor de dezvoltare a capacităților. S-a convenit că, cu sprijinul GIZ, Academia de Administrație Publică va actualiza și reimplementa în dependență de necesități modulele de instruire cu privire la Managementul programelor / elaborarea proiectelor, Planificarea strategică, Achizițiile publice și conflictul de interese, Dezvoltarea regională și Managementul CRD. Contribuțiile partenerilor pentru finanțarea instruirilor vor fi mărite, ținând cont de finalizarea proiectului în 2021, cu scopul de a să găsi o soluție durabilă pentru finanțarea măsurilor de dezvoltare a capacităților. În cazul în care AAP poate asigura finanțarea pentru implementare, modulul de instruire „Managementul Serviciilor Publice” va fi actualizat și adaptat pentru funcționarii APL cu sprijinul GIZ. Mai mult, s-a convenit organizarea unei

conferințe / forum deschis național privind dezvoltarea locală și regională. Inițial, prima rundă de instruire era prevăzută în prima jumătate a anului 2020, dar din cauza crizei actuale de COVID-19 și a posibilităților limitate / restrânse de a organiza întâlniri directe, instruirile și conferința națională au fost amânate pentru a doua jumătate a anului.

2) Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM)

În pofida perturbării cauzate de COVID-19, UTM a reușit să reimplementeze modulul de instruire „Administrarea eficientă a clădirilor din sectorul public”. Acest modul a fost realizat grație unei colaborări și cooperări reușite între CFC / UTM, AEE și Consiliul Raional Ocnița din Regiunea de Dezvoltare Nord. Sesiunea de instruire a fost organizată prin intermediul platformelor de comunicare online Skype. Instruirea a fost organizată în două etape (două zile a câte 3 ore de lucru fiecare) desfășurate la 7 și 14 mai 2020, la care au participat 31 de persoane (4 bărbați / 27 femei), dintre care, 30 au fost reprezentanți ai sectorului educațional (școli și grădinițe) și un reprezentant raional al departamentului educațional.

3) Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI)

În perioada de raportare, CCI a continuat să implementeze un set de activități legate de sprijinul acordat sectorului privat în sporirea cunoștințelor și capacităților acestuia privind elaborarea documentelor de licitație conform procedurilor PraG ale UE în cadrul implementării a 18 proiecte de construcții finanțate de UE și implementate de către Agențiile de Dezvoltare Regională.

De asemenea, s-a pus accentul pe dezvoltarea capacităților supraveghetorilor tehnici cu privire la normele și standardele în construcții din sectoarele AAC și EE. În acest sens, CCI, în cooperare cu Departamentul de Construcții GIZ, a organizat două sesiuni de instruire pe 25 februarie și 10 martie, cu un număr total de 91 de participanți (72 de bărbați / 19 femei), inclusiv reprezentanți ai sectorului privat - 50 de persoane.

Un alt domeniu important de sprijin oferit de CCI companiilor private a fost informarea și facilitarea creării de consorții pentru companiile interesate, care intenționează să participe la licitațiile pentru proiecte de infrastructură finanțate de UE. Datorită pandemiei de COVID-19, trei sesiuni au fost organizate online (9, 10, 13 aprilie) în care au fost implicați experți naționali și internaționali. La evenimente au participat 103 persoane (64 de bărbați / 49 de femei), inclusiv 60 de reprezentanți ai companiilor private.

CCI a fost contractată să organizeze un helpdesk (asemănător unui birou de informații) pentru ofertanții interesați să obțină sfaturi individuale cu privire la modul de pregătire a ofertei lor, în special în ceea ce privește prezentarea informațiilor financiare, regulile de origine a materialelor, respectiv informații despre țările eligibile, cerințele pentru personalul cheie, stabilirea unei linii de creditare, etc. Serviciul a fost furnizat de un expert național (juristul CCI) și un expert internațional. Datorită circumstanțelor pandemice consultația a fost oferită online iar de serviciile date au beneficiat 28 de companii.

Sprijin pentru sectorul AAC în domeniul dezvoltării capacității

GIZ a oferit un sprijin suplimentar pentru dezvoltarea capacității în sectorul AAC în diferite domenii:

Contabilitate și management financiar: În prima jumătate a anului 2020, două module de instruire au fost actualizate și implementate în cooperare cu instituția de formare Contabil Service Ltd (o filială a Academiei de Studii Economice din Moldova): 1) Particularități ale întocmirii raportării anuale financiare și fiscale de către companii care operează în sectorul aprovizionării cu apă și canalizare; 2) Noile prevederi din Legea fiscală și Standardele naționale de contabilitate și Graficul general de

conturi: noi dispoziții și modalități de aplicare. Cursurile au fost livrate în total de 5 ori (în ianuarie, februarie și martie), la care au participat 95 de persoane. Deoarece UTM nu are experiență în domeniul finanțelor, AMAC a continuat să joace un rol important în instituționalizarea modulelor menționate.

Domeniul tarifelor: Patru operatori AAC au primit asistență privind calcularea tarifelor și au înregistrat succes până acum. Toți operatorii progresează (într-un ritm diferit) în calcularea tarifelor fiind ghidați în acest sens de doi experți naționali. Cu toate acestea, procesul nu a fost finalizat până la sfârșitul trimestrului din cauza unei serii de factori (descriși în Capitolul 8) care au creat provocări în unele activități ale proiectului și au afectat progresul obținut de operatori. După analiza acestor factori s-a decis de a prelungi asistența oferită operatorilor până la sfârșitul lunii noiembrie 2020.

Laborator de testare a calității apei potabile: Proiectul oferă sprijin conducerii și personalului relevant din cadrul Apa-Canal Leova în obținerea atestării de laborator de către MOLDAC, care este instituția națională de acreditare în Moldova. Pentru a obține atestarea, un laborator trebuie să respecte o serie de cerințe, privind angajații, echipamentul, descrierea metodelor bazate pe standardele oficiale, înregistrări pentru asigurarea calității rezultatelor, etc. Laboratorul companiei a fost dotat cu o serie de echipamente noi de laborator, însă mai este necesară o bună organizare internă a procedurilor, metodelor și registrelor operaționale. Proiectul oferă acest sprijin prin intermediul unui expert contractat pe termen scurt.

Hardware și software pentru calculatoare: Apa-Canal Drochia s-a confruntat cu dificultăți în sistematizarea datelor contabile și a înregistrării financiare. Acestea au fost identificate drept puncte slabe privind capacitățile din domeniul evidenței contabile, cauza fiind lipsa unui software specializat. Proiectul a demarat procesul de achiziție a unui set de licențe pentru cele mai des întâlnite software de contabilitate, inclusiv modulul aferent operațiunilor în cadrul companiilor AAC. În legătură cu dotarea hardware, cinci operatori AAC (din Edineț, Fălești, Drochia, Călărași și Leova) au primit calculatoare necesare pentru modernizarea echipamentelor de birou. Operatorii AAC din Călărași au primit și telefoane, aparat de fax și alte echipamente de birou.

Web-design și întreținere: GIZ a sprijinit angajații desemnați din partea Apă-Canal Ungheni și Apă-Canal Edineț pentru dezvoltarea paginilor web corporative. Abordarea propusă a fost transferarea cunoștințelor și abilităților de la expertul contractat către beneficiar, pentru a învăța și a instrui angajații ambelor companii despre cum să dezvolte și să pună în funcțiune un web site corporativ.

Contracte de delegare a serviciilor și IPC: GIZ este în proces de clarificare a bazei legale cu privire la anexele din Contractul de Delegare și de recomandare a unei serii de IPC rezonabili pentru operatorii din domeniul AAC din Moldova. În acest sens în a doua jumătate a anului vor fi organizate o serie de sesiuni de familiarizare și la fel se prevede acordarea unui suport individual la necesitate. Scopul acestui exercițiu este de a stabili un sistem astfel încât APL-urile să poată monitoriza în mod obiectiv performanța serviciului de apă pentru populație, în timp ce operatorii vor avea claritate asupra direcțiilor de dezvoltare.

Schimb de informații, experiență și bune practici: GIZ cu sprijinul AMAC și în parteneriat cu Institutul German de Infrastructură Subterană a organizat un webinar pentru a împărtăși bunele practici ale operațiunilor AAC pe timp de pandemie COVID-19. Evenimentul a avut loc pe 20 mai la care au participat peste 60 de persoane. Cea mai mare parte a audienței a fost reprezentată de personalul și conducerea companiilor de aprovizionare cu apă și canalizare, dar și a APL-urilor, agențiilor guvernamentale centrale inclusiv experții din acest sector.

4.5. Obiectivul specific E

Obiectivul specific E vizează participarea activă a cetățenilor în procesul de implementare a proiectelor publice locale.

Programul de Granturi Locale

OSC-urile regionale s-au angajat activ în implementarea Programului de Granturi Locale (PGL) finanțat de UE pentru a facilita participarea cetățenilor la luarea deciziilor locale, a monitoriza achizițiile și construcția infrastructurii publice locale, precum și a sensibiliza cetățenii; inclusiv copiii, asupra aspectelor de mediu, socio-economice și financiare conexe prestării serviciilor publice locale în domeniile AAC, MDS și EE.

PGL a fost lansat în 2019 și a generat 300 de aplicații de la OSC-uri locale și cele din domeniul media din toate cele patru regiuni de dezvoltare. Evaluarea cererilor primite a presupus verificări administrative, evaluare tehnică și ședințe de verificare. Datorită numărului mare de cereri primite, procesul de evaluare a durat mai mult decât era planificat inițial.

OSC-urile partenere au trebuit să organizeze peste 100 de întâlniri de verificare cu organizațiile pre-selectate. Datorită situației de COVID-19, ședințele de verificare s-au desfășurat în mare parte online. Vizite suplimentare pe teren la solicitanții pre-selectați au fost efectuate atunci când restricțiile au fost parțial ridicate, vizându-le pe acele organizații care au propus implementarea elementelor de infrastructură. Vizitele au fost însoțite și de reprezentanți ai departamentului de construcții GIZ.

În timpul ședințelor de verificare organizate online, s-au discutat aspecte neclare ale propunerilor, s-au făcut recomandări și sugestii pentru îmbunătățirea proiectelor și bugetelor. De asemenea, în cadrul reuniunilor online, OSC-urile locale și de mass-media au fost încurajate să ia în considerare activitățile care să reducă la minimum consecințele COVID-19 asupra cetățenilor.

Procesul de evaluare a fost finalizat de toate OSC-urile partenere din cele patru regiuni. Rapoartele de evaluare transmise către GIZ pentru aprobare au propus ca 65 de organizații să primească granturi (în Regiunea de Dezvoltare Centru (RD) - 17 organizații, în RD Sud - 15 organizații, în RD Nord - 24 organizații și 9 - în RD UTA Găgăuzia). Rapoartele de evaluare pentru RD Centru și RD Sud au fost aprobate în iunie 2020. Ședințele de aprobare pentru regiunea Nord și UTA Găgăuzia sunt planificate pentru începutul lunii iulie. Avizul rezultatelor de către Delegația UE este așteptat în trimestrul trei 2020.

Partenerul OSC pentru comunicare și informare - Asociația Presei Independente (API) - a finalizat selecția OSC-urilor de media cărora li se vor acorda granturi. Lista a 15 organizații și partenerii lor media a fost aprobată de GIZ la 22 mai și de către Delegația UE la 4 iunie 2020. API pregătește în prezent contractele de grant pentru semnare cu 15 OSC-uri media selectate. Având în vedere pandemia COVID-19, ceremonia de acordare a granturilor este planificată pentru septembrie 2020.

Ca răspuns la apelul UE de solidaritate și acțiune pentru sprijinirea comunităților locale în depășirea impactului negativ al pandemiei COVID-19 asupra oamenilor și în conformitate cu acordurile cu Delegația UE, OSC-urilor partenere li s-a solicitat să rezerve fonduri pentru a include activități relevante într-un apel suplimentar special care va fi organizat în trimestrul trei, 2020.

Dezvoltarea capacităților OSC-urilor partenere

Pentru a asigura aplicarea consecventă și proactivă a normelor operaționale și de vizibilitate GIZ și UE la toate nivelurile, dar și pentru implementarea eficientă a PGL, GIZ a continuat să ofere asistență specifică și periodică de dezvoltare a capacității pentru OSC-urile partenere. Ca urmare a analizei experienței OSC-urilor partenere desfășurate în 2019, GIZ a organizat două instruirii adaptate pentru a spori capacitățile OSC-urilor partenere în mobilizarea comunității și sensibilizare (28-29 ianuarie 2020) și comunicare și vizibilitate (25-26 februarie 2020).

Dezvoltarea capacităților OSC-urilor locale

OSC-urile partenere de proiect au continuat să livreze activități de dezvoltare a capacităților pentru OSC-uri locale. În prima jumătate a anului 2020, peste 100 de bărbați și femei din RD Centru și UTA Găgăuzia, reprezentând 57 OSC-uri locale și grupuri de inițiativă din 24 de comunități au fost instruiți în elaborarea propunerilor de proiecte și managementul de proiect.

Ca parte a activităților de dezvoltare a capacității, GIZ sprijină OSC-urile partenere pentru a crea rețele regionale de OSC-uri cu scopul de a asigura coordonarea și comunicarea între membri și cu diferiți actori de la nivel regional și național. Un atelier pentru definirea și implementarea unei viziuni comune în acest domeniu este planificat pentru iulie 2020.

Participarea cetățenilor în cadrul a 18 proiecte de infrastructură

În calitate de suport complementar proiectelor finanțate de UE pentru proiectarea tehnică și construcția proiectelor de infrastructură în domeniul AAC și EE selectate în Republica Moldova, GIZ continuă să ofere sprijin reprezentanților comitetelor locale de cetățeni (CLC) din comunitățile vizate.

Membrii CLC au participat la Comitetele Directoare Locale (CDL) în cadrul sesiunilor de lansare a fazei de construcție în ceea ce privește implementarea proiectelor de infrastructură și, cât a fost posibil, au fost implicați în activități pentru monitorizarea implementării proiectelor de construcție a infrastructurii și colectarea locală a contribuțiilor pentru proiectele din domeniul AAC. Datorită restricțiilor legate de pandemia COVID-19, toate sesiunile au fost organizate online (conform secțiunii 4.3 de mai sus).

De asemenea, ADR Nord, Centru și Sud au creat grupuri de lucru pentru achiziții publice de lucrări de construcții și au organizat instruirii privind procedurile de achiziții publice, cu participarea reprezentanților delegați ai CLC-urilor (11 bărbați și 14 femei)⁵. În perioada de izolare, comunicarea în cadrul grupurilor de lucru și cu reprezentanții CLC s-a făcut prin e-mail.

CLC-urile s-au întâlnit rar și au participat puțin la monitorizarea implementării proiectelor de infrastructură din cauza aprobării tardive a proiectelor care sunt finanțate pentru faza de construcție, dar și din cauza situației de pandemie COVID-19 și blocării instituite de Guvernul Moldovei în martie 2020. Cu toate acestea, anunțurile făcute de APL-uri pe Facebook, precum cea din Leova⁶, cu privire la lansarea etapei de construcție și apelul pentru contribuția locală au fost distribuite în cadrul grupurilor locale.

Sensibilizarea cu privire la serviciile publice sustenabile

În calitate de asistență complementară oferite administrațiilor școlilor în dezvoltarea și implementarea Sistemului de Management Energetic în opt școli (proiecte de investiții din domeniul EE finanțate de UE), au fost elaborate programele școlare pentru „Ora energiei” care vizează schimbare de atitudine și comportament. Acest curriculum a fost implementat în șase școli. Din cauza restricțiilor de pandemie COVID-19, Ora Energiei nu a fost implementată în școlile din Bălți și Strășeni, dar este planificată pentru anul școlar viitor.

Ora de Energie asigură informarea și educația privind eficiența energetică și utilizarea surselor regenerabile de energie, precum și sprijin suplimentar pentru sustenabilitatea investițiilor care vor fi efectuate în școli. Materialul dezvoltat include un curriculum pentru profesori și materiale de prezentare, cum ar fi prezentări, fișe, inclusiv materiale online și video.

⁵ RD Nord - <https://bit.ly/2ZID0dl>, RD Centru - <https://bit.ly/2ZID0dl>, RD Sud - <https://bit.ly/30vjRNY>

⁶ <https://www.facebook.com/groups/725853637825551/permalink/849048505506063/>

4.6. Măsuri transversale

Proiectul MSPL contribuie la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) - 6 Apă curată și igienă, 7 Energie accesibilă și curată și 16 Pace, justiție și instituții puternice. Prin urmare, proiectul contribuie direct la realizarea următoarelor obiective ale Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă:

- 6.1 – Până în 2030 obținerea accesului universal și echitabil la apă potabilă sigură și accesibilă pentru toți;
- 6.b – Sprijinirea și consolidarea participării comunităților locale la îmbunătățirea gestionării apei și a canalizării;
- 7.3 – Până în 2030, să fie dublată îmbunătățirea ratei globale a eficienței energetice;
- 16.7 – Asigurarea procesului de luare a deciziilor în mod responsabil, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;
- 16.10 – Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale.

Totodată, GIZ integrează aspectele sociale și de gen în toți Termenii de Referință publicați pentru selectarea consultanților și a companiilor de consultanță, pentru a promova în continuare principiile egalității de gen și participarea diferitelor grupuri sociale la dezvoltarea locală și regională. Femeile și bărbații sunt, în egală măsură, încurajați și susținuți să beneficieze de activități de dezvoltare a capacităților, iar instituțiile naționale de instruire sunt îndrumate să ia în considerare aspectele de gen și sociale în cadrul instruirilor oferite.

GIZ a finalizat revizuirea analizei de gen inițiate la sfârșitul anului 2019. Analiza a actualizat indicatorii de gen, abordările de integrare a dimensiunii de gen în cadrul activităților proiectului și, ca rezultat, toate activitățile vor fi integrate pentru a se asigura că bărbații și femeile participă în mod egal la toate activitățile și procesele proiectului și vor beneficia de rezultatele finale ale proiectului.

GIZ ia în considerare și *abordarea sensibilă la conflicte* prin monitorizarea potențialului impact pozitiv sau negativ al intervențiilor sale. Pentru acest scop, este asigurată o comunicare continuă și transparentă cu toți partenerii cheie implicați. Sunt organizate activități privind sensibilizarea cetățenilor și mobilizarea beneficiarilor finali ai măsurilor de investiții - bărbați și femei din localitățile țintă. Iar APL-urile sunt ghidate să implice locuitorii în procesele de monitorizare și să comunice modificările sau întârzierile la timp.

Aspectele privind egalitatea de gen, de mediu înconjurător și de adaptarea și atenuarea schimbărilor climatice sunt incluse în toate documentele și activitățile GIZ și sunt integrate de partenerii proiectului. Astfel, aceste probleme au fost abordate direct în apelul pentru concepte de proiect, lansat pentru a selecta OSC-uri partenere pentru a implementa Programul de Granturi Locale. Ulterior, aceste aspecte vor fi abordate și monitorizate în continuare de către GIZ și OSC-urile partenere prin dezvoltarea capacităților, planificarea participativă și monitorizarea, precum și activitățile de sensibilizare a cetățenilor prevăzute în cadrul acestei intervenții.

5. Comunicare și vizibilitate

GIZ a informat publicul despre progresul și rezultatele obținute prin proiectul MSPL și acțiunile aferente proiectelor finanțate de UE, prin intermediul paginii web www.serviciilocale.md și prin conturile de pe rețelele de socializare. Pe contul de Facebook GIZ Moldova sunt plasate postări periodice. Toate postările sunt însoțite de hashtag-uri pentru a identifica sfera de acțiune și pentru a crește vizibilitatea proiectului și a donatorilor, de exemplu #MSPL, #DezvoltareRegională, #EU4Moldova, #EU4CivilSocietyMD.

În ceea ce privește evidențierea aspectelor de vizibilitate fizică a proiectelor AAC și EE finanțate de UE, GIZ va asigura instalarea unor panouri mari de vizibilitate în aer liber în localitățile care beneficiază de proiectele de infrastructură. Panourile de vizibilitate în aer liber vor fi amplasate în zone cu trafic ridicat și în majoritatea locațiilor comunitare vizitate. Totuși, din cauza lipsei vizitelor în teren, din cauza restricțiilor pandemice și a întârzierilor privind ședințele locale de lansare, instalarea acestora întârzie. Cu toate acestea, partea conceptuală este dezvoltată. Între timp, beneficiarii proiectelor EE și AAC împreună cu managerii locali ai proiectelor au identificat și au propus locațiile în care vor fi instalate panourile de vizibilitate în aer liber.

Cât despre transparența și informațiile privind sprijinul oferit de UE pentru OSC-uri și oportunitățile din cadrul Programului de Granturi Locale, GIZ și OSC-urile partenere au postat în mod regulat știri despre progresul și rezultatele procesului de selecție pe site-ul www.eu4civilsociety.md, cu versiuni în română, rusă și engleză. Peste 20 de articole și știri au fost postate pe site-ul web al proiectului www.eu4civilsociety.md și pe pagina de Facebook GIZ Moldova www.facebook.com/gizmoldova/. Știri și actualizări au fost, de asemenea, postate de către OSC-uri partenere pe site-urile lor și pe rețelele de socializare.

Datorită circumstanțelor fără precedent provocate de pandemia COVID-19, comunicarea cu prilejul Zilei Europei a fost ajustată la contextul epidemic și a fost realizată prin intermediul rețelelor online de socializare, dar și la TV, Radio ca fiind cele mai populare surse de informații pentru publicul din Moldova. Drept urmare, eficiența energetică, precum și proiectele de infrastructură pentru apă și canalizare finanțate de UE au fost evidențiate în diverse moduri.

În ziua de lansare a Zilei Europei, GIZ a publicat o postare pe Facebook cu un mesaj clar, accentuând sintagma bine cunoscută a UE „Împreună Mai Puternici”. Mesajul a fost susținut și de sprijinul acordat de UE, care contribuie la îmbunătățirea condițiilor cetățenilor din toată țara. În plus, postarea conținea și un scurt clip video despre o retrospectivă a Zilelor UE organizate în anii precedenți cu imagini, conținând în cele din urmă și un scurt cântec.

Ulterior, a fost publicată o altă postare pe Facebook, care includea mesaje compilate ale elevilor care studiază în trei școli care vor beneficia de măsuri de infrastructură privind eficiența energetică. Elevii au realizat clipuri video la propria inițiativă în care menționează cât de recunoscători sunt că școlile lor fac parte din proiectele finanțate de UE în domeniul eficienței energetice și au exprimat mesaje în diferite limbi⁷. De asemenea, ADR-urile au evidențiat sprijinul UE și GIZ prin articole, interviuri, prezentări și știri postate pe platformele lor online⁸.

Săptămâna UE a Energiei Durabile din acest an (22-26 iunie) a reunit online toate proiectele EE din Moldova pentru a sărbători importanța economisirii energiei și pentru a promova un stil de viață prietenos eficienței energetice. Totodată, GIZ s-a alăturat acestei inițiative și a plasat o postare cu un infografic pe Facebook, subliniind investițiile UE în proiecte EE din toată țara⁹. Pe parcursul acelei săptămâni, ADR-urile au compilat articole care abordau toate proiectele EE susținute de UE și GIZ, și care au fost distribuite și pe pagina de Facebook GIZ Moldova. În plus, în parteneriat cu proiectul „Vizibilitatea UE și a asistenței UE în Republica Moldova în 2020”, finanțat de UE, a fost compilat un info-video care arată beneficiile viitoarelor proiecte finanțate de UE¹⁰.

Ca parte a campaniei de comunicare a delegației UE referitoare la răspunsul UE la criza COVID-19, reprezentanții a două OSC-uri partenere (API și CASMED), la 17 iunie 2020, au participat la programul EU Talks „Suportul UE pentru OSC-urile din Moldova în timpul crizei COVID-19”¹¹.

⁷ <http://tiny.cc/n8i0rz>, <http://tiny.cc/esj0rz>, <https://bit.ly/2Z1WzyF>.

⁸ <https://bit.ly/31N92bb>, <https://bit.ly/3iC4IH5>.

⁹ <https://www.facebook.com/gizmoldova/posts/3234881906571464>

¹⁰ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1791975734259649&id=245974492193122

¹¹ <https://www.facebook.com/115745153149542/videos/305466177149773>

6. Asigurarea sustenabilității măsurilor/intervențiilor

Pentru a asigura sustenabilitatea măsurilor și a intervențiilor, proiectul a asigurat pe parcursul perioadei de raportare că rezultatele obiectivelor și așteptărilor sale au continuat să fie aliniate nevoilor naționale, regionale și locale și cerințelor specifice sectorului. Astfel, proiectul a asigurat concordanța cu prioritățile partenerilor moldoveni. Sistemele partenerilor au fost utilizate pe cât posibil pentru a implementa măsurile și intervențiile, evitând astfel crearea de structuri paralele de implementare. Prin aplicarea unei abordări pe mai multe niveluri, experiențele de învățare la nivel local și regional au fost integrate în dialogul politic la nivel național.

Mai mult, proiectul a acordat atenție durabilității sociale, economice, organizaționale și de mediu a măsurilor și intervențiilor.

Prin promovarea orientării către cetățeni și aplicarea unei abordări participative în implementarea proiectului, a fost asigurată **sustenabilitatea socială** a măsurilor. De exemplu, APL-urile au fost sprijinite să își actualizeze documentele de planificare strategică în sectoarele AAC și EE și să le consulte cu cetățenii pentru a fi aprobate în continuare de consiliile locale. În plus, proiectul a susținut dezvoltarea capacității grupurilor de cetățeni pentru a monitoriza mai bine furnizarea serviciilor publice, a oferi feedback constructiv și a sprijini o implicare sporită a cetățenilor în procesele de achiziții publice. Acest lucru a contribuit la îmbunătățirea transparenței proceselor a condus la o mai bună acceptare a deciziilor autorităților publice.

Pentru a crește **sustenabilitatea economică** a măsurilor, proiectul acordă atenție sustenabilității financiare a activităților implementate. Deși acest lucru este relevant pentru toate activitățile proiectului, acest lucru devine deosebit de important în implementarea proiectelor de infrastructură. Proiectele de infrastructură se bucură de un angajament local ferm în sprijinul implementării. Acest lucru este demonstrat de cofinanțarea locală confirmată pentru aceste proiecte în medie de aproape 10% din costul proiectului calculat. Volumul total este în prezent de 473.000 Euro pentru cele 8 proiecte EE școlare și se ridică la 3.029.000 Euro pentru proiectele AAC. Aceste sume sunt garantate de consiliile locale. Detaliile sunt prezentate în anexa 3. Mai mult, proiectul acordă atenție creșterii durabilității financiare a activităților sale de dezvoltare a capacității, de ex. prin creșterea contribuțiilor partenerilor pentru a acoperi participarea la cursurile de formare la Academia de Administrație Publică (AAP) și la Universitatea Tehnică din Moldova (UTM) de-a lungul timpului. În plus, în prezent, proiectul examinează împreună cu partenerii săi dacă și în ce măsură trecerea la mai multe formate de învățare electronică și învățare mixtă ar putea contribui în continuare la creșterea durabilității financiare și la reducerea costurilor de formare pentru participanți în timp.

Prin creșterea eficienței energetice în clădirile publice și în sistemele de infrastructură, costurile pentru întreținere vor fi reduse. Prin urmare, planurile de acțiune de eficiență energetică aprobate pot fi implementate parțial din resurse APL și parțial din fonduri naționale existente.

Toți operatorii progresează (într-un ritm diferit) în calcularea tarifelor sub îndrumarea a doi experți naționali ai GIZ. Astfel, operatorul din Călărași a obținut aprobarea pentru costurile sale de bază, ca o condiție prealabilă pentru aprobarea tarifelor, operatorul din Leova a transmis dosarul către ANRE din aceleași motive. Operatorii Edinet și Drochia vor depune dosarul până la sfârșitul anului.

De asemenea, proiectul se concentrează pe **sustenabilitatea organizațională**, prin susținerea continuă a partenerilor săi în consolidarea capacităților lor de a-și îndeplini mai bine rolurile, sarcinile și responsabilitățile. În acest sens, proiectul sprijină MADRM în crearea unui cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională, incluzând o diviziune clară a sarcinilor și competențelor. Parteneri precum APL, operatorii AAC și echipele de energie au fost susținuți în dezvoltarea și elaborarea planurilor de afaceri și de dezvoltare a capacității lor pentru a-și consolida și mai mult organizațiile. Mai mult, AAP, UTM, CCI și AMAC au oferit măsuri de instruire orientate și cu privire la instruirea locurilor de muncă pentru a completa sprijinul consultativ și pentru a dezvolta în continuare capacitățile partenerilor din proiect. Pentru a asigura sustenabilitatea

furnizării serviciilor de calitate, toți cei 7 operatori AAC beneficiari ai proiectelor de infrastructură implementate de GIZ în Moldova au semnat contractele de delegare a serviciilor.

Aspectele legate de **sustenabilitatea mediului** sunt integrate în toate activitățile proiectului. Toate proiectele tehnice pregătite pentru proiectele de infrastructură au obținut Evaluarea impactului asupra mediului (EIA) pentru a identifica, prezice și evalua impactul asupra mediului al proiectelor. EIA furnizează informații cu privire la consecințele de mediu pentru luarea deciziilor și să promoveze, protejând mediul și dezvoltarea durabilă, prin identificarea unor alternative adecvate și măsuri de atenuare. Toate recomandările EIA vor fi monitorizate cu strictețe în faza de construcție. Mai mult, proiectul oferă sprijin consultativ APL-urilor, ADR-urilor, CRD-urilor și MADRM pentru adoptarea unor probleme transversale, cum ar fi sustenabilitatea mediului în cadrul politicilor, programelor și proiectelor locale și regionale, printre altele cu prioritate în ceea ce privește sustenabilitatea mediului. Schimbul de cunoștințe bazat pe cele mai bune practici identificate constituie astfel un element cheie pentru dezvoltarea capacităților.

7. Principalele activități / repere pentru următoarea perioadă de raportare

Obiective specifice	Repere principale pentru perioada următoare (iulie – decembrie 2020)
Obiectivul specific A	<ul style="list-style-type: none"> - Noul proiect de lege privind DR aprobat de Guvern - Noul program național privind centrele de dezvoltare urbană / poli de creștere aprobat de Guvern - Noua SNDR post 2020 este dezvoltată în mod participativ - Dosarul de achiziții pentru Baza de date cu privire la proiectele de DR lansată și dezvoltarea bazei de date inițiată - Noul manual FNDR și ghidări pentru apelurile de propuneri aprobate de CNCDR - Noi linii directoare privind monitorizarea și evaluarea proiectelor de DR
Obiectivul specific B	<ul style="list-style-type: none"> - Acordurile de finanțare cu 4 ADR-uri pentru sprijinirea CRD-urilor sunt aprobate de noii membri ai CRD și semnate - 3 propuneri de proiecte selectate din Gagauzia din studiile proiectului sunt promovate în cel puțin 3 evenimente - Lecțiile învățate din planificarea locală participativă din sectoarele EE în clădirile publice și AAC sunt diseminate
Obiectivul specific C	<ul style="list-style-type: none"> - Aprobarea rapoartelor de evaluare pentru proiectele AAC și EE - Contractele de construcție semnate - Contractele de supraveghere semnate - Republicarea cu succes a licitațiilor pentru lucrări și servicii
Obiectivul specific D	<ul style="list-style-type: none"> - 5 module de instruire sunt reimplementate - Digitalizarea unor părți din modulul de instruire „Managementul CRD” - Forumul național de dezvoltare locală / regională - Modulele de instruire în AAC sunt dezvoltate, actualizate și implementate - S-a transmis calculul tarifelor operatorilor AAC - Instruire pentru procedurile de achiziții bazate pe PraG
Obiectivul specific E	<ul style="list-style-type: none"> - Contractarea beneficiarilor de granturi locale ale OSC - Dezvoltarea capacităților și evenimente de rețea pentru OSC-uri - Aprobarea conceptelor și lansarea celui de-al doilea apel de propuneri - Sprijin pentru CLC în sensibilizarea și colectarea contribuției locale pentru conexiuni individuale la AAC - Campanie de sensibilizare și materiale promoționale dezvoltate

8. Oportunități și provocări/riscuri

8.1 Provocări, riscuri și măsuri de atenuare întreprinse

Pandemia COVID-19 a reprezentat o provocare majoră pentru implementarea proiectului și a influențat calendarul activităților, prin amânarea sau anularea activităților proiectului. Acest lucru a afectat în special activitățile de dezvoltare a capacităților, cum ar fi training-uri, ateliere și seminare care au fost inițial planificate ca evenimente cu prezență fizică pentru prima jumătate a anului. Datorită posibilităților restrânse de întâlnire față în față, majoritatea instruirilor și conferințelor naționale au fost amânate pentru a doua jumătate a anului.

Cu toate acestea, în pofida stării de urgență stabilită de Guvern și a restricțiilor de călătorie locale și internaționale, fluxul de lucru GIZ a fost continuu pe întreaga perioadă prin utilizarea și implementarea instrumentelor digitale de lucru și colaborare pentru personal, precum și pentru întruniri cu partenerii. În plus, întrucât nu este clar cum se va dezvolta situația pandemică în viitor și având în vedere provocarea continuă de a asigura o finanțare suficientă din partea partenerilor pentru instruire, în prezent se examinează dacă și în ce măsură pot fi utilizate formate de învățare electronică și formare mixtă ca o alternativă la training-urile față în față în viitorul apropiat.

De asemenea, din cauza situației pandemice, finanțarea de stat pentru FNDR, precum și punerea în aplicare a noului program național privind centrele de dezvoltare urbană / polii de creștere este incertă.

Cea mai importantă provocare a reprezentat-o confirmarea tardivă a proiectelor de construcție a infrastructurii de către CNCDR abia la 13.02.2020. Acest fapt a întârziat considerabil publicarea pentru licitație planificată anterior.

Este cunoscut faptul că furnizarea de cofinanțare locală în suma necesară constituie o provocare pentru localități. Având în vedere situația generală, această contribuție este indispensabilă pentru a acoperi decalajul dintre finanțarea disponibilă și costul total de implementare inclusiv costurile operaționale ale ADR-urilor în prezent 336,000 Euro și a crea rezerve pentru lucrări neprevăzute sau suplimentare care nu pot fi excluse să apară în cursul implementării proiectelor convenite. Există, de asemenea, opțiuni care trebuie luate în considerare, precum împrumuturi pe termen lung cu costuri reduse și planificarea bugetară pentru 2021. Pentru detalii vedeți anexa 3.

În ceea ce privește bugetul, un alt punct care trebuie să atragă atenția părților interesate este cursul de schimb MDL / Euro. Bugetul fix al UE este prevăzut în euro, în timp ce costurile de implementare apar în lei. Revizuirile anterioare și calculele de costuri, au fost efectuate folosind un curs de schimb de ~ 19,5. Recent, am cunoscut rate de 19,2 și fluctuații mai mari. Prin urmare, ADR-urilor li se recomandă să urmărească cursul de schimb la transferul tranșelor din conturile Euro-MDL și să evalueze cu atenție ofertele de preț viitoare în timp ce primește ofertele de construcție. Poate apărea necesitatea revizuirii cu atenție a prețului câștigător și a re-negocierii ofertei înaintea contractării potențiale suplimentar față de atenția maximă pentru asigurarea situațiilor de urgență pentru lucrări neprevăzute.

Finalizarea primei runde de evaluare a proiectelor de construcții este prevăzută pentru începutul celui de-al treilea trimestru. Prin urmare, un rezultat nu poate fi prezentat aici. Cele 15 solicitări de oferte pentru lucrări a rezultat în 62 de oferte înregistrate relativ bune. Cât privește cele 15 apeluri pentru oferte pentru servicii de supraveghere, situația fost foarte moderată - 10 apeluri necesită republicare. Acest proces a demarat.

O mare provocare pentru operatorii AAC din Moldova este calcularea tarifelor conform ultimei modificări a metodologiei. Chiar dacă sprijinul a început să fie oferit în aprilie 2019, progresul este încă lent și se datorează următorilor factori:

- Modificări suplimentare ale metodologiei operate de ANRE în 2019;

- Nivel ridicat de complexitate, în special pentru companiile care nu aveau experiență;
- Capacitatea scăzută a personalului companiilor și fluctuația ridicată în departamentele financiare și contabile;
- Motivație scăzută a conducerii și a executorilor din companii;
- Nici o posibilitate pentru experții GIZ și GFA să călătorească în ultimele 3 luni.

Având în vedere acești factori, asistența acordată companiilor a fost prelungită până la sfârșitul lunii noiembrie 2020.

În majoritatea cazurilor, în contractele de delegare a serviciilor lipsesc unele anexe prevăzute de legislație. Există două motive pentru aceasta: unul care se referă la modificările recente ale Legii 303, când unele contracte au fost deja semnate, iar cel de-al doilea motiv este lipsa capacităților operatorilor și APL-urilor pentru elaborarea anexelor. În anexele menționate va fi specificată o listă a indicatorilor cheie de performanță cu valori și doar o parte dintre ei sunt declarați de legislația moldovenească ca fiind obligatorii. GIZ va oferi sprijinul necesar pe parcursul anului 2020.

Chiar dacă prima instruire online în domeniul EE a fost realizată cu succes și apreciată de beneficiari, CFC / UTM urmează să depună eforturi în promovarea instruirilor online pentru sectorul public. În acest sens, CFC / UTM colaborează cu AEE și a început negocierile cu asocierea APL - CALM (a fost convenită încheierea unui Memorandum de Înțelegere) și intenționează să convină asupra cooperării viitoare cu Ministerul Educației și Ministerul Sănătății, având Agenția pentru Eficiență Energetică drept susținător.

În legătură cu punerea în aplicare a Programului de granturi locale finanțat de UE, un număr mare de propuneri de proiect depuse de OSC-uri locale (peste 300) și restricțiile legate de pandemie COVID-19 au dus la desfășurarea întârziată a peste 100 de întâlniri de verificare cu potențiali beneficiari de granturi și a extins astfel procesul de selecție dincolo de perioada planificată inițial. În plus, în timpul evaluării aplicațiilor, GIZ și OSC parteneri au identificat următoarele:

- Capacitate scăzută a OSC-urilor locale cu privire la redactarea și implementarea proiectelor;
- Concentrarea redusă asupra mobilizării și abilitării cetățenilor, tendința OSC-urilor fiind acordarea de prioritate elementelor de infrastructură față de implicarea cetățenilor;
- Capacități scăzute ale OSC-urilor de a planifica și bugeta în mod realist activitățile proiectului;
- Multe OSC dependente sau controlate de APL.

Pentru a depăși acestea și a îmbunătăți abilitățile și capacitățile OSC-urilor locale, asistența și îndrumarea pentru beneficiari vor fi furnizate în procesul de implementare a proiectelor locale, precum și în cadrul instruirilor personalizate privind abilitarea cetățenilor și implicarea în luarea deciziilor locale, luarea deciziilor în mod transparent și dezvoltare organizațională.

Datorită pandemiei COVID-19 organizarea întâlnirilor periodice cu CLC-urile a fost anevoioasă, iar vizita de studiu în România planificată anterior pentru OSC-urile partenere GIZ a fost amânată pentru 2021.

8.2 Oportunități

În urma confirmării de către CNCDR și în acord cu delegația UE, o serie de proiecte AAC au fost declarate proiecte de prioritate secundară. Datorită resurselor financiare limitate, acestea nu pot fi implementate în prezent, însă proiectarea tehnică este disponibilă, iar proiectele ar putea fi promovate pentru a fi puse în aplicare prin fonduri ale donatorilor naționali și internaționali:

- Cluster-ul AAC Râșcani - 2 proiecte de sanitație și tratare, 2 proiecte de aprovizionare și filtrare
- AAC Ustia, r. Dubăsari – proiect de sanitație și tratare
- Cluster-ul AAC Cahul – 4 proiecte de aprovizionare cu apă

Banca Mondială și-a exprimat interesul pentru aceste proiecte și, după un prim proces de verificare subcontractat de Oficiul Central al BM, a decis să propună clusterul AAC Râșcani și clusterul AAC Cahul către MADRM ca parte a unui pachet de suport mai mare în cadrul unui împrumut sau al unei oferte mixte de acordare de împrumut pentru Moldova. Delegația UE a fost inclusă în discuțiile din această propunere. AAC Ustia s-a dovedit a fi prea scump pe cap de locuitor în această etapă (cu toate acestea, trebuie să recunoaștem că serviciile de canalizare din mediul rural sunt în mod normal mai scumpe în comparație cu proiectele urbane - nu numai în Moldova).

9. Lecții învățate și recomandări

9.1 Lecții învățate

Starea de urgență impusă, precum și stare de urgență în sănătate care a urmat, din cauza pandemiei COVID-19, au influențat calendarul activităților proiectului, în special cu privire la ședințe și călătoriile. În pofida acestor provocări, fluxul de lucru a fost neîntrerupt datorită utilizării de către GIZ a instrumentelor de colaborare digitală și a soluțiilor integrate bazate pe cloud și a instruirii echipei de proiect în utilizarea lor înainte de perioada pandemică. Aceasta a necesitat, de asemenea, pregătire suplimentară pentru ședințele și evenimentele cu parteneri externi, pentru care au fost elaborate ghidări.

Acest lucru a asigurat o comunicare bună și neobstrucționată cu partenerii de la toate nivelurile, atât la evenimentele oficiale, cât și la activitățile generale. Practic, această evaluare se aplică reuniunilor formale de progres cu părțile interesate, ședințelor de lansare pentru toate proiectele de investiții, ședințelor CDL-urilor, precum și activităților de dezvoltare a capacității.

Pe lângă efectul negativ al posibilităților de interacțiune reduse forțate de distanțarea fizică, a devenit clar că prin utilizarea acestor modalități online poate fi economisit mult timp pentru călătoriile și costurile de călătorie, cu un impact pozitiv asupra mediului prin economisirea combustibilului și reducerea emisiilor de CO₂ și eliminarea altor costuri legate de ședințele clasice și cheltuielile aferente călătoriilor. În mod similar, resursele financiare direcționate inițial pentru astfel de activități au devenit disponibile pentru alte scopuri legate de proiect. Mai mult, în ceea ce privește dezvoltarea capacităților, utilizarea instrumentelor de formare digitală, poate contribui atât la creșterea numărului de participanți, cât și la asigurarea repetării instruirii în cazurile de fluctuație a personalului.

În schimb, dezavantajul perioadei pandemice a fost reprezentat de imposibilitatea de a efectua vizite în teren, inclusiv misiuni de evaluare a experților naționali și internaționali, unde este necesară prezență fizică. De asemenea, ședințele în cadrul cărora sunt purtate negocieri asupra unor aspecte ar putea totuși să reușească mai bine sub forma întâlnirilor fizice.

Pentru a spori eficiența activităților de instruire online pentru beneficiarii de granturi locale, OSC parteneri vor ajusta instruirile cu activități de îndrumare. În plus, pe baza experienței anterioare din perioada pandemică, OSC-urile regionale vor recomanda OSC-urilor locale - beneficiarilor de grant să ajusteze planurile de acțiune ale proiectelor, astfel încât să utilizeze mai mult rețelele sociale și instrumentele online pentru implicarea cetățenilor în implementarea activităților proiectului; restructurarea formatului de organizare a întâlnirilor cu cetățenii pentru a lua în considerare restricțiile și cerințele de siguranță datorate situației pandemice.

9.2 Recomandări

Pentru dezvoltarea bazei de date a proiectelor de dezvoltare regională, se recomandă ca MADRM să creeze un grup de lucru care să includă reprezentanți ai tuturor părților interesate implicate.

Din cauza situației pandemice curente, trebuie identificată o soluție alternativă pentru desfășurarea regulată (online) a ședințelor CRD. Acest lucru este important, de asemenea, pentru a aproba oficial și a implementa în timp util toate activitățile planificate, susținute de către GIZ în baza acordurilor de finanțare cu ADR-urile reieșind din funcția lor de secretariat pentru CRD-uri. CRD-ul din Găgăuzia poate beneficia de sprijin ulterior din partea GIZ numai după stabilirea componentei și crearea consiliului.

De asemenea, mai este necesar să se ajungă la un acord între parteneri cu privire la sprijinul care urmează a fi acordat RD Găgăuzia în dezvoltarea și promovarea propunerilor de proiecte care decurg din procesul participativ de planificare și programare sectorială regională.

ADR-urilor li se recomandă să poarte cât mai curând posibil și în mod proactiv discuții cu beneficiarii privind cofinanțarea. Acest lucru ar trebui să cuprindă, de asemenea, considerații privind împrumuturile accesibile pe termen lung oferite de IFI. În prealabil, situația bugetară a proiectului aferentă ar trebui să fie împărtășită cu membrii CRD respectivi pentru a putea depune cereri de suport bugetar la CNCDR pentru utilizarea mijloacelor FNDR.

În același timp, localităților li se recomandă să formeze cât mai curând posibil rezerve bugetare de natură multianuală, pentru a fi pregătite în timp util pentru a contribui la cofinanțarea convenită.

O altă recomandare care urmează a fi luată în considerare este schimbarea formatului și a modului de livrare, ceea ce înseamnă o tranziție la training-uri la distanță / online. În acest caz, un modul poate deveni o serie de webinare, cu toate acestea întreaga abordare trebuie schimbată, permițând o bună interacțiune a instructorului cu auditoriul și testarea obiectivă a cunoștințelor dobândite ale participantului. UTM și alte instituții de instruire vor avea nevoie de mult sprijin și de cunoștințe în acest sens, iar proiectul va preciza modalități de a oferi acest sprijin.

În comunitățile în care CLC-urile sunt mai puțin implicate în activități de supraveghere, se recomandă APL-urilor să efectueze activități suplimentare pentru implicarea cetățenilor, inclusiv a grupurilor social-vulnerabile. GIZ va sprijini aceste activități prin intermediul OSC-urilor locale beneficiare de granturi și va capacita APL-urile să sprijine și să încurajeze implicarea cetățenilor.

Anexe:

[Anexa 1: Starea curentă al indicatorilor \(01.07.2020\)](#)

[Anexa 2: Procedurile de achiziții ale ADR-urilor](#)

[Anexa 3: Starea cofinanțării locale/naționale](#)

Anexa 1: Starea curentă a indicatorilor (01.07.2020)

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă ¹²	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/starea indicatorului
Obiectivul General 1	75% dintre beneficiari (autoritățile publice locale partenerere, reprezentate de consiliile locale) și 75% din părțile interesate (membri ai Consiliilor de Dezvoltare Regională și Agențiilor de Dezvoltare Regională) sunt satisfăcuți de procesul de planificare și implementare a măsurilor de investiții în infrastructură în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale (apă și canalizare (AAC), managementul deșeurilor solide (MDS), eficiența energetică a clădirilor publice (EE), drumuri regionale și locale (DRL)).	0	75%		<i>din reprezentanți ai 52 de APL-uri beneficiare exprimă un nivel de 4 sau mai mult pe o scară de șase nivele, 1 = foarte nesatisfăcuți și 6 = foarte satisfăcuți</i>	Indicatorul va fi evaluat în ultimul an al implementării proiectului.
		0	75%		<i>din reprezentanți ai 8 instituții interesate implicate exprimă un nivel de 4 sau mai mult pe o scară de șase nivele, 1 = foarte nesatisfăcuți și 6 = foarte satisfăcuți</i>	
Obiectivul General 2	Consiliile Regionale pentru Dezvoltare (CRD) au confirmat, în coordonare cu ministerele sectoriale relevante, implementarea participativă și cu perspectivă de gen a 18 măsuri de investiții în infrastructură care sunt în concordanță cu programele sectoriale regionale, precum și cu strategiile de dezvoltare regională.	0	18		<i>proiecte de infrastructură sunt confirmate de CRD-uri ca fiind gata pentru funcționare.</i>	Conform planului și parțial realizat: - documentația tehnică de proiectare pentru 18 proiecte de infrastructură acceptate de APL; - CNCDR a confirmat lista proiectelor prioritare pentru implementare; - 3 ADR-uri au obținut noi abilități în pregătirea documentației de licitație în conformitate cu Regulamentul GIZ adaptat PraG-ului UE; - evaluarea ofertelor este în proces.
Obiectivul General 3	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) confirmă faptul că finanțarea măsurilor	28,3	132,7	91,45	<i>milioane EUR</i>	Conform planului și parțial realizat: CNCDR a aprobat bugetul pentru 2020, în valoare de 200,5 milioane lei pentru

¹² În cazul celulelor goale, indicatorul nu poate fi evaluat intermediar, chiar dacă activitățile sale sunt conform planului. Vă rugăm să consultați coloana de comentarii pentru starea curentă

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă 12	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
	de investiții pentru prestarea de servicii îmbunătățite în sectoarele prioritare, acordate din fondurile naționale și donatorii internaționali, a crescut cu 465%.	100%	465%	322%	% creșterii față de valoare de referință	proiecte de DR. Până în prezent, 91.45 MEUR au fost mobilizați, inclusiv 26,8 MEUR din fonduri naționale și 64,7 MEUR de către donatori internaționali.
Obiectiv Specific A1	2 Strategii Naționale pentru Dezvoltare Regională (SNDR), care au fost elaborate într-un mod participativ (1 pentru faza 2016-2020, 1 pentru faza 2021-2025), sunt confirmate de CNCDR.	0	2	1	<i>strategii</i>	Conform planului: 1 strategie pentru faza 2016-2020 confirmată de NCCRD.
Obiectiv Specific A2	3 acte legislative și normative (existente) privind dezvoltarea regională și instituțiile implicate (decrete privind Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, legile privind dezvoltarea regională, manuale de proceduri) au fost revizuite și, dacă este necesar, armonizate de către organele de stat responsabile în conformitate cu cerințele Acordului de Asociere cu UE.	0	3		<i>acte legislative și normative revizuite și adaptate</i>	Conform planului: - proiectul de lege privind DR este elaborat; - Programul de dezvoltare urbană / centrele de dezvoltare urbană este avizat de CNCDR; - Inițierea sprijinului în elaborarea noii strategii naționale de DR.
Obiectiv Specific A3	Un sistem de monitorizare bazat pe rezultate pentru coordonarea SDR-lor este aprobat de consiliile naționale și regionale de dezvoltare (CNCDR, CRD-uri).	0	1		<i>Sistem MBR</i>	Conform planului: - Noul Ghid privind MBR pentru SNDR și SDR este aprobat de MADRM. MADRM și ADR-urile raportează semestrial în baza sistemul MBR revizuit; - Ghidul MBR pentru proiecte de dezvoltare este în curs de elaborare.
Obiectiv Specific B1	Comisiile Regionale Sectoriale, formate din reprezentanți ai diferitor structuri guvernamentale, ai societății civile și ai specialiștilor din sector, au raportat anual cu privire la implementarea sectorială a SDR-lor în cel puțin 2 sectoare (AAC, MDS) către CRD-le respectiv responsabile	0	8	8	<i>rapoarte (1 raport pe sector pe regiune de dezvoltare)</i>	Indicator atins. În urma solicitărilor partenerilor, asistența a fost extinsă: - Sunt elaborate propuneri de proiecte privind sprijinul pentru CRD; - Acordurile de finanțare cu 4 ADR-uri pentru sprijinirea CRD-urilor corespunzătoare sunt pregătite pentru semnare.

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă 12	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
Obiectiv Specific B2	3 propuneri de proiecte selectate din portofoliul de proiecte (AAC, EE și DRL) sunt promovate donatorilor și fondurilor naționale în cel puțin 3 evenimente pentru nou-înființată Regiune de Dezvoltare Gagauzia, în baza programelor regionale sectoriale	0	3		<i>propuneri de proiect</i>	Conform planului: 3 propuneri prioritare de proiect agreate de toate părțile implicate.
Obiectiv Specific B3	Planurile de dezvoltare locală ale celor 25 APL parteneri (nivelul I și II), elaborate într-un mod participativ, reflectă prioritățile SRD în cel puțin un sector (WSS sau EE).	0	25	25	<i>planuri de dezvoltare locală</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific C1	18 proiecte de servicii publice în domeniul aprovizionării cu apă și canalizării, eficienței energetice în clădirile publice sunt implementate într-un mod transparent de către ADR-urile Nord, Centru și Sud.	0	18		<i>proiecte cu o valoare aproximativă de 35 milioane Euro sunt implementate</i>	Conform planului: - Documentația tehnică pregătită, aprobată și transferată beneficiarilor; - Procesul de licitație organizat pe baza reglementărilor UE PraG este în curs de desfășurare.
Obiectiv Specific C2	7 proiecte pilot în domeniul AAC și EE în clădirile publice și gestionarea deșeurilor solide sunt implementate pe deplin în mod transparent de către ADR-urile Nord, Centru și Sud până la finele anului 2019.	1	7	7	<i>proiecte cu o valoare investițională de 13,4 milioane Euro sunt implementate</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific D1	Atât organizațiile guvernamentale, cât și cele neguvernamentale includ în programele lor 15 module de instruire, conform cerințelor instituțiilor competente relevante cu privire la modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare.	2	15	16	<i>module de instruire sunt implementate de către Academia de Administrație Publică și Universitatea Tehnică</i>	Indicator atins. Activitățile au fost extinse urmare a solicitărilor din partea beneficiarilor și numărul de instruirii majorat. - 16 module de instruire sunt implementate de AAP și UTM; - 2 module de instruire sunt în curs de dezvoltare.
Obiectiv Specific D2	80% dintre participanți consideră cursurile de instruire utile pentru activitatea lor.	0	80%		<i>participanți a 15 module.</i>	Conform planului: - pentru 2018 și 2019 - 99% din 1227 de participanți (757 + 470) au considerat instruirile utile; - pentru 2020, indicatorul va fi evaluat în decembrie 2020.

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă 12	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
Obiectiv Specific D3	2 instituții de instruire au introdus un sistem funcțional de management al calității furnizării cursurilor de instruire.	0	2	1	<i>instituții</i>	Conform planului. - 1 instituție de instruire (AAP) a introdus SMC. - Pentru UTM, procesul este în desfășurare
Obiectiv Specific E1	5.000 de cetățeni implementează proiecte pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale în sectoarele de aprovizionare cu apă, canalizare, gestionarea deșeurilor solide și eficiență energetică sau activități pentru promovarea protecției mediului și a climei.	0	5000	1339	<i>cetățeni</i>	Conform planului: - OSC parteneri au organizat sesiuni de informare privind oportunitățile implicării cetățenilor în PSP-urile locale; - Acordarea de granturi locale este în derulare asigurând o implicare mai mare a cetățenilor.
Obiectiv Specific E2	18 Comitete Locale de Cetățeni sunt organizate și monitorizează procurările, construcțiile și implementarea celor 18 proiecte de infrastructură pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale.	0	18		<i>grupuri de cetățeni monitorizează achiziția, construcția și implementarea a 18 proiecte</i>	Conform planului: - 18 CLC-uri constituite; - LCC-urile sunt reprezentate în grupurile de lucru pentru achiziții ale ADR și monitorizează procesele.

Anexa 2: Procedurile de achiziții ale ADR-urilor

Prezentare generală a procedurilor publice începând cu martie 2020. Numărul de oferte valabile va fi stabilit pe parcursul evaluării ulterioare.

Măsuri EE	G230 prez / . aprob	Pre-notificare public.	aprob GLAP	Notificare contract publicat.	Prezentare	Documente solicitate	Oferte primite / Oferte validate
Gimnaziul 'I. Boghiu', Flămânzeni, r. Singerei	06.03 /18.03	24.02	20.03	30.03	15.05	22 (1 RO)	1 + 1 ofertă după termen și respinsă
Liceul 'D. Cantemir', Or. Bălți	06.03 /18.03	24.02	20.03	30.03	15.05	24 (1 RO)	2 + 1 ofertă după termen și respinsă
Liceul 'M. Eminescu', Or. Ungheni	19.03 /20.03	24.02	26.03	30.03	15.05	16	8 (din care 2 respinse*)
Liceul 'A. Mateevici', Or. Șoldănești	25.03 /26.03	24.02	30.03	30.03	15.05	12	3
Liceul 'Holercani', Holercani, r Dubăsari	24.03 /26.03	24.02	30.03	30.03	15.05	14	6
Liceul 'I. Vatamanu', Or. Strășeni	25.03 /26.03	24.02	30.03	30.03	15.05	16	4
Liceul 'C. Spataru', Or. Leova	23.03 /26.03	24.02	27.03	30.03	15.05	15 (1 IT)	2
Liceul 'M. Basarab', or. Basarabeasca	23.03 /26.03	24.02	27.03	30.03	15.05	11	0
						Σ=130	Σ=26

*Respinse din cauză neconformităților administrative

Măsuri AAC	G230 prez / . aprob	Pre-notificare public.	aprob GLAP	Notificare contract publicat.	Prezentare	Documente solicitate	Oferte primite / Oferte validate
Or. Edineț, Aprovizionare cu apă	17.03 /19.03	04.03	27.03	06.04	22.05	26 (2 AZ 2 RO)	7 (din care 1 RO, 1 AZ)
Or. Fălești, Aprovizionare cu apă	17.03 /19.03	04.03	27.03	06.04	22.05	29 (2 AZ 2 RO)	9 (din care 1 RO)
Or. Drochia, aprovizionare cu apă și tratare	17.03 /19.03	04.03	27.03	06.04	22.05	26 (2 AZ 1 RO)	3 (din care 1 AZ)
Or. Ungheni, aprovizionare cu apă și canalizare	27.03 /03.04	04.03	03.04 +06.04	06.04	22.05	35	7 (din care 1 RO, 1 TR)

Or. Călărași, aprovizionare cu apă și canalizare	02.04 /03.04	04.03	03.04 +06.04	06.04	22.05	34	3
Or. Leova, Canalizare	16/03 /19.03	04.03	27- 30.03	06.04	22.05	25 (1 AZ, 2 RO)	3 (din care 1 AZ)
Cluster r. Leova, 4 măsuri AAC	16/03 /19.03	04.03	27- 30.03	06.04	22.05	27 (1 AZ, 3 RO)	4 (din care 1 AZ)
						$\Sigma=202$	$\Sigma=36$

G230 = Departamentul de Construcție al GIZ, GLAP = Grupul de Lucru pentru Achiziții Publice,

AZ = Azerbaidjan, IT = Italia, RO = România, TR = Turcia

Clarificări și vizite în teren

În perioada de clarificare, ADR-urile au procesat în cooperare cu GIZ scrisorile de clarificare și au organizat vizitele în teren prezentate în tabelele de mai jos:

Sectorul EE

Proiect	Nr. de scrisori de clarificare $\Sigma = 91$	Nr. de companii care au solicitat întrebări de clarificare $\Sigma = 22$	Nr. de companii Prezente la vizitele în teren
ADR Nord			
EE Bălți	26	11	4
EE Flamânzeni			3
ADR Centru			
EE Ungheni	49	8	2
EE Holercani			1
EE Șoldănești			0
EE Strășeni			0
ADR Sud			
EE Basarabeasca	16	3	0
EE Leova			1

Sectorul AAC

Proiect	Nr. de scrisori de clarificare $\Sigma = 107$	Nr. de companii care au solicitat întrebări de clarificare $\Sigma = 28$	Nr. de companii Prezente la vizitele în teren
ADR Nord			
AA Drochia	35	12	2
AA Edineț			1
AA Fălești			1
ADR Centru			
AAC Ungheni	39	9	3
AAC Călărași			0
ADR Sud			
S Leova	33	7	1
AAC Leova			1

Proceduri de achiziții ale ADR pentru supraveghere tehnică

Servicii de supraveghere EE	Aprob GLAP	Publicare notificării de contr.	Prezentare	Documente solicitate	Oferte primite / validate
Gimnaziul 'I. Boghiu', Flaminzeni, r. Sîngerei	28.04	29.04	29.05	2	0
Liceul 'D. Cantemir', Or. Bălți	28.04	29.04	29.05	2	0
Liceul 'M. Eminescu', Or. Ungheni	07.05	08.05	08.06	2	1
Liceul 'A. Mateevici', Or. Șoldănești	07.05	08.05	08.06	1	0
Liceul 'Holercani', Holercani, r. Dubăsari	07.50	08.05	08.06	1	1
Liceul 'I. Vatamanu', Or. Strășeni	07.05	08.05	08.06	1	0
Liceul 'C. Spataru', Or. Leova	21.04	22.04	22.05	2	1
Liceul 'M. Basarab', or. Basarabeasca	21.04	22.04	22.05	2	0

Servicii de supraveghere AAC	Aprob GLAP	Publicare notificării de contr.	Prezentare	Documente solicitate	Oferte primite / validate
Or. Edineț, Aprovizionare cu apă	28.04	29.04	29.05	3	1
Or. Fălești, Aprovizionare cu apă	28.04	29.04	29.05	6	0
Or. Drochia, aprovizionare cu apă și tratare	28.04	29.04	29.05	7	1
Or. Ungheni, aprovizionare cu apă și canalizare	08.05	09.05	09.06	1	1
Or. Călărași, aprovizionare cu apă și canalizare	08.05	09.05	09.06	2	0
Or. Leova, Canalizare	21.04	22.04	22.05	4	2
Cluster r. Leova, 4 măsuri AAC	21.04	22.04	22.05	4	2

Evaluarea ofertelor de supraveghere este propusă să înceapă de la 1 iunie la ADR-uri.

Re-publicarea¹³ este necesară pentru serviciile de supraveghere a următoarelor proiecte:

Servicii de supraveghere EE

- Gimnaziul 'I. Boghiu', Flămînzani, r. Singerei
- Liceul 'D. Cantemir', or. Bălți
- Liceul 'A. Mateevici', or. Șoldănești
- Liceul 'I. Vatamanu', or. Strășeni
- Liceul 'M. Basarab', or. Basarabeasca

Servicii de supraveghere AAC

- Or. Fălești, Aprovizionare cu apă
- Or. Călărași, Aprovizionare cu apă și canalizare

ADR-urilor li se va solicita republicarea pentru licitație cu o perioadă de publicare de 15 zile. Criteriile, în special pentru serviciile de supraveghere a EE vor fi revizuite în prealabil.

¹³ În condițiile în care evaluările în curs nu vor duce la necesități suplimentare de republicare.

Anexa 3: Starea cofinanțării locale/naționale

Bugetul de implementare al proiectului de construcție din portofoliul susținut de UE este format din costul total al proiectului de infrastructură și din costul operațional al ADR care rezultă din serviciile lor de implementare. Această poziție nu a fost luată în considerare în prezentările anterioare, dar suma are importanță, deoarece funcționăm în mod evident, încă dincolo de posibilitățile asigurate de sprijinul oferit de UE și de angajamentele locale de cofinanțare locală.

Aceasta înseamnă, de asemenea, că vom intra în lucrări de construcții majore, fără contingente și cu un decalaj financiar considerabil. Acordurile actuale prevăd că beneficiarii trebuie să acopere orice costuri care depășesc finanțarea UE disponibilă și prin prezenta exprimăm îngrijorarea noastră.

Eforturile tuturor părților trebuie continuate pentru a căuta și asigura o finanțare suplimentară. Acest mesaj trebuie să fie transmis în primul rând de către beneficiari și să fie discutat în cadrul CRD și bilateral între beneficiari și ADR-uri.

În timp ce costul individual calculat al proiectelor va rămâne până când ofertele necontestate respective vor prezenta costurile, starea angajamentelor locale a evoluat în multe cazuri. Tabelele de mai jos afișează situația actuală.

În sectorul EE / școli situația a rămas neschimbată, deoarece aici costul calculat a fost menținut în estimările anterioare, iar contribuțiile locale convenite acoperă aspecte considerate neeligibile în bugetul UE, de ex. echipamente de bucătărie, renovare cantină, mobilier sau amenajare extinsă și altele. Acordurile respective sunt în vigoare.

În sectorul AAC, contribuțiile locale au fost parțial majorate considerabil de unii beneficiari, iar procentul arată o responsabilitate locală în mare măsură copleșitoare, oferind o cofinanțare locală considerabilă.

Contribuțiile locale curente confirmate în total se ridică la 3.502.000 Euro, ceea ce reprezintă aproximativ 9,7% din costul total de construcție al proiectelor.

- Contribuția locală la proiectele AAC este de 3.029.000 Euro (13.1% din costul de construcție)
- Contribuția locală la proiectele EE este de 473.000 Euro (3,4% din costul de construcție)

Așa cum este arătat în prezentarea de ansamblu de mai jos detaliată pe proiecte, se recomandă unele discuții în acest sens sub îndrumarea ADR-urilor, cel puțin pentru următoarele proiecte, deoarece contribuțiile lor sunt considerabil reduse. În aceste cazuri, recomandăm reexaminarea sinceră a sporirii cofinanțării locale disponibile, deoarece costul general al proiectului depășește cu mult estimările anterioare și consumă în mod disproporționat mai multe fonduri UE, contribuind astfel considerabil la un dezechilibru. Acest lucru se aplică în primul rând pentru:

- Or. Drochia (~4.5 mil. Euro cost / 0.31 mil. Euro angajamentul actual de cofinanțare),
- Or. Leova (~2.42 mil. Euro cost / 0.16 mil. Euro angajamentul actual de cofinanțare),
- Or. Ungheni (~3.7 mil. Euro cost / 0.36 mil. Euro angajamentul actual de cofinanțare), și
- Cluster-ul r. Leova, 4 măsuri de aprovizionare cu apă (~4,7 mil. Euro cost / 0.53 mil. Euro angajament local).

Situația generală a bugetului		EUR ¹⁴
Costurile de operare ale ADR-urilor incl. vizibilitate, achiziții de bunuri și personal		541,000
Cost total pentru lucrări de construcție, supraveghere, drepturi de autor		35,883,000
Cost total de implementare		36,424,000
Contribuția totală a beneficiarilor ¹⁵		3,502,000
Bugetul UE disponibil + modificarea prevăzută de bugetul UE de către GIZ ¹⁶	32,426,000 + 160,000	32,586,000

¹⁴ Toate sumele în cifre rotunjite

¹⁵ La data de 24.06.2020

¹⁶ Această sumă rezultă dintr-o revizuire prevăzută a bugetului UE acordat GIZ în beneficiul Acordurilor de finanțare cu ADR-urile (în curs de aprobare a UE).

Decalaj de finanțare**336,000****Statutul cofinanțării locale**

Este cunoscut faptul, că furnizarea de cofinanțare locală în suma necesară constituie o provocare pentru localități. Având în vedere situația generală, această contribuție este indispensabilă pentru a acoperi decalajul și a crea rezerve pentru lucrări neprevăzute sau suplimentare care nu este exclus să apară în cursul implementării proiectelor convenite. Există, de asemenea, opțiuni care trebuie luate în considerare precum împrumuturi pe termen lung cu costuri reduse și planificarea bugetară pentru 2021.

Proiecte EE

8 proiecte de reabilitare EE a școlilor	Contribuția APL EUR 473,000	% din cost total ~3.4 %	Starea contribuției APL	Cost Total EUR 12,699,000
Gimnaziul 'I. Boghiu', Flămânzeni, r. Singerei	11,000	1,1	Confirmat	1,000,000
Liceul 'D. Cantemir', Or. Bălți	7,000	0,7	Confirmat	973,000
Liceul 'M. Eminescu', Or. Ungheni	63,000	2,4	Confirmat	2,635,000
Liceul 'A. Mateevici', Or. Șoldănești	67,000	3,5	Confirmat, 30% transferat la ADR	1,931,000
Liceul 'Holercani', Holercani, r. Dubăsari	30,000	2,8	Confirmat, 29,7% transferat la ADR	1,061,000
Liceul 'I. Vatamanu', Or. Strășeni	102,000	7,5	Confirmat, 25% transferat la ADR	1,356,000
Liceul 'C. Spataru', Or. Leova	155,000	5,5	Confirmat, 10% transferat la ADR	2,794,000
Liceul 'M. Basarab', or. Basarabeasca	38,000	4	Confirmat	949,000

Proiecte AAC

10 proiecte AAC	Contribuția APL EUR 3,029,000	% din cost total ~13.1%	Starea contribuției APL	Cost Total EUR 23,184,000
Or. Edineț, Aprovizionare cu apă	885,000	22,5	Confirmat	3,935,000
Or. Fălești, Aprovizionare cu apă	428,000	21,4	Angajamentul reconfirmat doar parțial. În discuții	2,000,000
Or. Drochia, aprovizionare cu apă și tratare	311,000	7	Confirmat, 27.6 % transferat la ADR. APL își propune să majoreze – decizia în așteptare	4,457,000
Or. Ungheni, aprovizionare cu apă și canalizare	363,000	9,9	Confirmat	3,655,000
Or. Călărași, aprovizionare cu apă și canalizare	353,000	17,5	Confirmat, 10 % transferat la ADR	2,016,000
Or. Leova, Canalizare	157,000	6,5	Confirmat	2,418,000
Cluster r. Leova, 4 măsuri AAC	532,000	11,3	Confirmat	4,703,000